

RETEN I ODENSE DOM

afsagt den 2. oktober 2023

Sag

Mandatar Fagforening for
A
(advokat)

mod

AG
(advokat)

og

Sag

Mandatar Fagforening for
A
(advokat)

mod

HE
(advokat),

Arkitekt
(advokat Louise Julie Høgh Jørgensen)

og

BH

(advokat)

Denne afgørelse er truffet af dommer .

Sagens baggrund og parternes påstande

Retten har modtaget sagerne, der sambehandles, henholdsvis den 19. juni 2019 og den 17. november 2019.

A udførte den 8. november 2016 sammen med kollegaen B piloteringsarbejde på Adresse 1 i By 1 . De var begge ansatte af AG der udførte fagentreprisen for hovedentreprenøren, HE Bygherren var BH (i det følgende "Skolen"), der brugte Arkitekt som rådgiver. Nærværende sag handler om, hvorvidt A som en del i sit arbejde blev udsat for en personskade, og om en eller flere af de sagsøgte er erstatningsansvarlige.

Sagsøgeren, A har nedlagt følgende påstande:

"Sagsøgte og de adciterede tilpligtes in solidum, subsidært alternativt hver for sig, at betale A kr. 1.514.800,56.

For AG med tillæg af procesrente af kr. 140.219,40 fra 25. marts 2019, af kr. 618.774,99 fra 13. september 2019, af kr. 136.278,57 fra 2. april 2020, af 127.468,18 fra 6. oktober 2020, samt af 492.059,42 fra 30. juni 2022.

For de adciterede nedlægges påstand om tillæg af procesrente af kr. 758.994,39 fra 7. november 2019 af 136.278,57 fra 2. april 2020, af kr. 127.468,18 fra 6. oktober 2020, samt af 492.059,42 fra 30. juni 2022.

Opgørelsen af påstanden fremgår af erstatningsopgørelserne fremlagt som bilag 30-33, bilag 48 og bilag 62."

AG har nedlagt følgende påstande:

"Overfor sagsøger:

Frifindelse.

I påstanden er indeholdt en påstand om frifindelse mod betaling af et mindre beløb end det påstævnte.

Over for HE

HE tilpligtes at friholde AG for et hvert beløb, inklusive renter og sagsomkostninger, som AG måtte blive pålagt at betale til A

I påstanden er indeholdt en påstand om, at HE delvist skal friholde AG for et hvert beløb, inklusive renter og sagsomkostninger, som AG måtte blive pålagt at betale til A

HE har nedlagt følgende påstande:

”PÅSTANDE overfor ADCITANTEN:

Principalt: Frifindelse

Subsidiært: Frifindelse mod betaling af et mindre beløb end det påstævnte.

PÅSTANDE overfor Sagsøgte, Adciterede 2 og Adciterede 3:

Principalt: Sagsøgte, Adciterede 2 og/eller Adciterede 3 tilpligtes at friholde adciterede 1 for ethvert beløb, som denne måtte blive tilpligtet at betale til adcitanten, herunder renter og omkostninger.

Subsidiært: Sagsøgte, Adciterede 2 og/eller Adciterede 3 tilpligtes delvist at friholde adciterede i for ethvert beløb, som denne måtte blive tilpligtet at betale til adcitanten, herunder renter og omkostninger.

Overfor friholdelsespåstande mod Adciterede 1 fra øvrige sagsøgte parter nedlægges følgende

PÅSTAND: Frifindelse.”

Arkitekt har nedlagt følgende påstande:

”Påstande
I forhold til A

Frifindelse.

I forhold til AG HE og BH

AG og/eller HE og/eller BH
skal helt eller delvist friholde Arkitekt
for ethvert beløb inklusive renter og omkostninger, som Arkitekt
måtte blive pålagt at betale til A

Overfor friholdelsespåstande mod Arkitekt fra
øvrige parter

Frifindelse.”

BH har nedlagt følgende påstande:

”PÅSTAND 1:

Frifindelse.

For det tilfælde, at retten i enten helt eller delvist måtte give adcitanten medhold i påstanden overfor skolen (Adc. III), nedlægges som påstand 2 følgende friholdelsespåstand overfor hovedentreprenøren HE (Adc. I):

PÅSTAND 2:

HE (Adc. I), Adresse 2 tilpligtes at friholde BH (Adc. III) for ethvert beløb, inklusive renter og sagsomkostninger, som BH (Adc. III) måtte blive tilpligtet at betale til adcitanten.

PÅSTAND 3:

Overfor de af de øvrige parter nedlagte friholdelsespåstande nedlægges påstand om frifindelse.”

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Oplysningerne i sagen

Skolen fik behov for en ny fagfløj og fik i den anledning Arkitekt til at udarbejde en byggepladsplan af 23. september 2016, hvori det om byggepladsens organisation var anført, at skolen var bygherren, og at Arkitekt var projekterende/rådgiver. Som ansvarlig for byggepladsindretning, byggeindretningens ajourføring og sikkerhedskoordinator var anført ^{Ansvarlig}

vedrørende jord og kloak. Den blev den 13. oktober 2016 underskrevet af AHE på vegne HE

AG afgav den 11. oktober 2016 et tilbud på udførelse af rammede minipæle, 161 stk. med en række betingelser, herunder at arbejdet kunne udføres kontinuerligt med én anstilling med fri adgang for deres maskiner fra plant og bæredygtigt terræn. SS udsendte den 18. november 2016 en faktura til AG vedrørende et par sikkerhedsgummistøvler af mærket Dunlop, der den 3. november 2016 kunne afhentes under reference "A AG udfyldte den 8. december 2016 en aftaleseddel, underskrevet af D for i perioden 2. til 25. november 2016 at have haft ekstra omkostninger vedrørende køreplader, og den blev faktureret til HE den 15. december 2016.

Der er under sagen fremlagt en række fotos, der viser arbejdspladsens indretning og tilstand henholdsvis den 3., den 15., og den 23. november 2016.

Der er under sagen indhentet oplysninger fra DMI om temperaturen i By 1 Kommune den 8. november 2016, hvor temperaturen kl. 8.00 er målt til højest -0,1 °C, middel -1,6 °C og lavest -2,8 °C. Klokkeren 7.00 havde den højeste temperatur været på frysepunktet, middel 1,6 °C og laveste 2,7 °C. Temperaturerne havde fra den 4. november 2016 til den 8. november 2016 været generelt faldende. Den 7. november 2016 var nedbøren målt til 0,1 mm kl. 04.00, 0,1 mm kl. 8.00, 0,1 mm kl. 10.00, 0,1 mm kl. 12.00, 0,1 mm kl. 14.00, 0,2 mm kl. 15.00, 0,1 mm kl. 16.00 og 0,1 mm kl. 17.00. Herefter faldt der ikke yderligere nedbør før den 8. november 2016, hvor der kl. 10.00 blev målt 0,1 mm. Den 4. november 2016 var der faldet 12,5 mm, den 15. november 2016 5 mm og den 6. november 2016 2 mm.

Det fremgår af A lægejournal, at han den 8. november 2016 kl. 09.13 indfandt sig på skadestuen i By 1 hvor aktionsdiagnosen blev anført til en venstresidig fraktur af proximale del af overarmsknogle. Lægen noterede, at A samme dag under arbejde var gledet og landet ned på venstre skulder. Han havde hørt et knæk, og efterfølgende oplevede han smerter og nedsat bevægelighed. Lægen registrerede under objektivt, at der var ømhed og nedsat bevægelighed. Røntgen af venstre skulder viste afsprængningsfraktur af tuberculus majus. A blev udstyret med en armslynge og ønskede fremadrettet at blive fulgt af sit lokale sygehus. Han blev vejledt om brug af smertestillende håndkøbsmedicin. Den 11. november 2016 er det noteret, at han havde haft en del problemer med armslyngen. Den 22. november 2016 er det anført, at han havde droppet armslyngen, fordi han syntes, at den var mere til besvær. Dagens røntgenkontrol viste uændret placering af tuberculum, som kun var let displaceret (max. 5 mm). Lægen fandt det helt oplagt med en konservativ behandling, så de aftalte, at lægen ville få fysioterapien til at udarbejde

en genoptræningsplan med henblik på opstart en uge senere, og han blev vejledt om, at det typisk ville tage et par måneder for sådanne et brud at hele solidt, og at der sagtens kunne gå 3-5 måneder, før han ville føle sig helt restitueret ovenpå skaden, men at der også var en vis risiko for at ende med et permanent mén. Han gik til fysioterapi 10 gange i perioden 30. november 2016 til 3. februar 2017. I de første 3 uger var der tale om ubelastende aktive øvelser og herefter med stigende belastning. Det blev afslutningsvist konkluderet af fysioterapeuten og A at behandlingsforløbet ikke havde medført nogen ændring i hans tilstand.

Den 5. december 2016 indsendte AG en anmeldelse af arbejdsulykken til deres forsikringsselskab, E Heraf fremgår blandt andet, at A var blevet ansat den 7. marts 2016 og var kommet til skade den 8. november 2016 kl. 10.00 på byggepladsen i By 1 Den forventede uarbejdsdygtighed var under én dag, og hændelsesforløbet var beskrevet således:

”Medarbejder går hen over en køreplade, kørepladen er glat på grund af vand, mudder og is. Medarbejder falder og rammer med venstres skulder mod køreplades hjørne, hvorved han slår en flig af knogle i skulder”.

I anmeldelsen anførtes, at anmelderen var arbejdsgiver ved P

Der blev løbende udarbejdet nogle byggemødereferater, hvoraf fremgår blandt andet, at det første byggemøde blev afholdt den 5. januar 2017 under deltagelse af G og F fra skolen, AHE fra HE og med C fra Arkitekt som referent. Der var ikke ingen afbud. Drænarbejdet var udført, indvendigt kloakarbejde var halvvejs udført, og fundamenterne var 60 % udført. Bemandingen bestod af to mand fra UE Arkitekt udarbejdede en udførelsestidsplan, dateret 18. januar 2017, heraf fremgår blandt andet, at kloakarbejderne var planlagt til at blive udført fra den 19. oktober til den 1. november 2016, og at piloteringsarbejdet var planlagt til at blive udført i samme periode. Det andet byggemøde blev afholdt den 19. januar 2017 under deltagelse af F og AHE med C som referent og med afbud fra G Bemandingen var nu tre murere og en vvs-mand. Det tredje byggemøde blev afholdt den 2. februar 2017 under deltagelse af G og AHE med C som referent og med afbud fra F Der var fortsat tre murere på pladsen. Der blev henvist til en nyrevideret tidsplan af 25. januar 2017, og arbejdet var cirka 2 uger forsinket.

Den 17. februar 2017 udstedte egen læge en AES-lægeerlæring, hvori er anført blandt andet, at A fortsat havde mange smerter i højre skulder,

og skulderen var følelsesløs i et stort område. Der var fortsat bevægelsesindskrænkninger. Der forventedes varige følger, og lægen mente ikke, at han kunne bringe A videre i fremgang. A skulle have oplyst, at han havde været sygemeldt fra den 8. november 2016 til den 2. januar 2017, hvor han havde genoptaget arbejdet. Kommunens genoptræningsafdeling mente ikke, at de var i stand til at bringe ham videre. Lægen vurderede ikke, at han ville genvinde normal funktionsevne i venstre skulder. Smerterne blev behandlet med Ibumetin og Pamol. I perioden 21. april 2017 til 20. september 2018 var A igen til fysioterapi 30 gange. Af journaludskriften fremgår blandt andet, at han udover konstante smerter i skulder/overarm var begyndt at opleve, at hånden var begyndt at føltes anderledes, og som om fingrene krampede. Det største problem var at vaske sig på ryggen, han sov dårligt og tog smertestillende for at kunne sove om natten. Der blev ikke observeret nogen forbedring. Han havde fået det dårligere siden sidst, og muskelsmerterne var lokaliseret fortil på skulderen, men det var betydeligt bedre efter ultralydsbehandling. Bevægeligheden var reduceret både på grund af manglende kraft og smerter. Han var den 2. maj 2017 til forundersøgelse med venstre skulder på HOS i By 2 hvor der blev fundet indikation for MR-scanning af venstre skulder med henblik på rotatorduffforhold og indikation for røntgen af venstre skulder med henblik på opheleling af frakturen. Han var til læge igen i september 2017 efter at have tabt en kniv til flishugning ned på venstre fod, men der blev ikke fundet tegn på fraktur. Han blev ordineret Tramadol og Paracetamol. Den 21. september 2017 blev det noteret, at der blot var tale om en forstuvet fod, som han måtte bruge til smertegrænsen. Den 18. oktober 2017 noterede HOS at det ikke havde været muligt at få MR-scannet ham: Han havde været fire forskellige steder, men kunne enten ikke være i scanneren og ellers havde han haft problemer med klaustrofobi. Smerterne i skulderen var uændrede. Der blev anlagt en venstresidig blokade. Den 14. november 2017 blev det noteret, at der ikke havde været nogen som helst effekt af blokaden, heller ikke kortvarigt. Han var blevet henvist af sin arbejdsskadeforsikring og havde ingen sundhedsforsikring, så han var således ikke dækket med henblik på operation, så han blev henvist til behandling på et offentligt sygehus og afsluttet på HOS

Speciallæge i ortopædkirurgi, H afgav den 1. december 2017 en speciallægeerklæring til Arbejdsmarkeds Erhvervssikring. Det er heri anført blandt andet, at skaden var sket den 8. november 2016 i forbindelse med sin ansættelse hos tømrerfirmaet AG hvor han var fører af en rammemaskine. Han forlod førerhuset for at foretage manuelt arbejde på byggepladsen. De aktuelle gener var navnlig smerter og elendig funktion af venstre skulder og følelseløshed i aksillen. Han kunne godt køre bil, men kun med venstre overarm ført ind mod brystkassen. Der var smerter, når sikkerhedsselen rørte ved hans skulderåg. Han kunne ikke arbejde med håndværktøj, men han kunne godt sidde i en maskine og føre den ved hjælp af joysticks. I forbindelse med arbejdet

skulle han ofte ud af maskinen for at anvende skovl eller lignende og reparere maskinen, og det kunne han ikke længere deltage i. Derfor var han forsat sygemeldt. Konklusionen var, at han havde genoptaget sit arbejde primo 2017. MR-scanningerne havde ikke kunnet gennemføres grundet for brede skuldre. Der var overensstemmelse imellem faldet den 8. november 2016 med landing på venstre skulder og en kropsvægt på 150-160 kg. og de aktuelle klager. Der måtte selv efter en vellykket operation forventes varigt mén.

Han gennemgik den 30. maj 2018 en operation. Han søgte erstatning, fordi han mente, at man på **By 1** Sygehus havde overset flere skader i den venstre skulder efter falduheldet. Patienterstatningen indhentede en konsulentudtalelse, hvoraf det fremgik, at hans lidelser var betinget af grundlidelsen og ikke en følge af mangelfuld behandling eller mangel på samme i **By 1** og **By 3**. Patienterstatningen afslog derfor kravet om erstatning den 13. juni 2018.

H afgav en ny speciallægeerklæring den 15. marts 2019 til Arbejdsmarkeds Erhvervssikring efter en ny klinisk undersøgelse. Operationen den 30. maj 2018 havde vist en mindre læsion i ledlæben fortil og en gennemgående læsion i supraspinatussenen, der dog var intakt. I konklusionen er anført blandt andet følgende:

“... De gener han fremfører fra venstre overekstremitet, er en følge af traumatet 8. november 2016, hvorunder han ved fald har pådraget sig ruptur af supraspinatussenen, en mindre læsion i ledlæben fortil, avulsion svarende til tuberculum major humerus. Der kan ikke forventes bedring, hverken af smerter eller bevægelighed eller intraartikulær blokadebehandling, operativt indgreb eller yderligere fysioterapi. Tilstanden er stationær og menene varige. Han vil ikke kunne genoptage arbejdet som maskinfører, og hans erhvervsevne er betydeligt forringet i et hvilket som helst erhverv. Han har dog en ikke ubetydelig rest erhvervsevne, omfanget heraf må bero på udfaldet af en arbejdsprøvning. Han vil fremover have behov for daglig indtagelse af antiphlegistica (NSAID-præparat) og smertestillende medicin i form af Paracetamol...”

A rejste via sin advokat den 20. december 2018 krav mod **E** der på vegne **AG** den 13. marts 2019 afslog, at der skulle foreligge et ansvar. Arbejdsmarkeds Erhvervssikring anerkendte den 26. juni 2019, at ulykken den 8. november 2016 var en arbejdsskade, hvilket udløste en godtgørelse for varigt mén (30 %), men ikke erstatning for tabt arbejdsevne, idet tabet blev vurderet til mindre end 15 %. Sagsøgerens advokat kontaktede **AG** advokat, der i en mail af 29. oktober 2019 henviste til **HE** der i mail af samme dato fralagde sig ethvert ansvar. Arbejdsmarkeds Erhvervssikring traf den 15. de-

cember 2019 en ny, midlertidig afgørelse efter at have genvurderet den tidligere afgørelse om tab af erhvervsevne. De fastsatte det aktuelle tab af erhvervsevne til 80 % og årslønnen til 444.000 kr. Behandlingen af spørgsmålet om tabet af erhvervsevnen ville blive genoptaget den 1. juni 2020. Ankestyrelsen stadfæstede den 11. marts 2021 Arbejdsmarkeds Erhvervssikrings midlertidig afgørelse. Kommunens rehabiliteringsteam afholdt den 22. juli 2021 et møde, og konklusionen blev, der blev indstillet til, at der blev rejst sag om indstilling til førtidspension, og han blev pr. 1. september 2021 bevilliget førtidspension. E stæv- nede den 26. oktober 2021 Ankestyrelsen med påstand om, at Ankestyrelsen skulle anerkende, at A ikke har haft et erhvervsevnetab på mindst 15 %, subsidiært i hvert fald mindre end 80 %. Arbejdsmarkeds Erhvervssikring træf den 4. november 2021 en endelig afgørelse om, at erhvervsevnetabet var 90 %.

Retslægerådet afgav den 10. januar 2022 følgende udtalelse:

... Spørgsmål 1:

Kan det fastslås, at sagsøger i perioden 8. november 2016 – 23. juni 2019 har haft en eller flere lidelser i venstre skulder, og i givet fald hvilke lidelser ?

I forbindelse med besvarelsen af spørgsmålet anmodes rådet om at oplyse, hvilken betydning rådet tillægger det, hvis det lægges til grund, at sagsøger i perioden 8. november 2016 – 13. september 2017, hvor sagsøger var udsat for en tilskadekomst i forbindelse med sit arbejde for en anden arbejdsgiver end sagsøgte, da han blev ramt af en jernstang på venstre fod, alene var sygemeldt 2 dage i uge 5 i 2017 og 1 dag i uge 19 i 2017.

Sagsøger pådrog sig den 8. november 2016 et mindre brud på venstre overarms store omdrejekno, læsion af ledlæben i skulderen med forskydning af bicepssenen, der løber inde i skulderleddet, samt tværlæsion af musculus supraspinatus, en delmuskel i skuldermanchetter.

Anden del af spørgsmålet uklart. Sagsøger bliver efter aktuelle skade behandlet for svær fedme, sukkersyge og en læsion af den ene fod. Retslægerådet finder disse lidelser uden relation til den beskrevne hændelse den 8. november 2016.

Spørgsmål 2:

Er der overensstemmelse mellem de objektive fund og de subjektive klager, for så vidt angår sagsøgers venstre skulder i perioden 8. november 2016 – 23. juni 2019 ?

I forbindelse med besvarelsen af spørgsmålet anmodes rådet om at oplyse, hvilken betydning rådet tillægger det, hvis det lægges til grund, at

sagsøger i perioden 8. november 2016 – 13. september 2017, hvor sagsøger var udsat for en tilskadekomst i forbindelse med sit arbejde for en anden arbejdsgiver end sagsøgte, da han blev ramt af en jernstang på venstre fod, alene var sygemeldt 2 dage i uge 5 i 2017 og 1 dag i uge 19 i 2017.

Ja. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1.

Spørgsmål 3:

Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende anmodes rådet om at oplyse, om det kan fastslås, at lidelserne er forårsaget af en enkeltstående skadevoldende begivenhed omkring den 8. november 2016 ?

I forbindelse med besvarelsen af spørgsmålet anmodes rådet om at oplyse, hvilken betydning rådet tillægger det, hvis det lægges til grund, at sagsøger i perioden 8. november 2016 – 13. september 2017, hvor sagsøger var udsat for en tilskadekomst i forbindelse med sit arbejde for en anden arbejdsgiver end sagsøgte, da han blev ramt af en jernstang på venstre fod, alene var sygemeldt 2 dage i uge 5 i 2017 og 1 dag i uge 19 i 2017.

Ved gennemgang af egen læges journal fremgår ikke, at der er andre udløsende årsager til sagsøgers skulderproblemer end den for den 8. november 2016 beskrevne hændelse. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1.

Spørgsmål 4:

Såfremt spørgsmål 3 besvares bekræftende, anmodes rådet om at oplyse, om den enkeltstående skadevoldende begivenhed kan have bestået i, at sagsøger faldt og slog venstre skulder mod en jernplade, der blev benyttet som køreunderlag for maskiner.

Ja.

Spørgsmål 5:

Såfremt rådet besvarer spørgsmål 3 helt eller delvist bekræftende, anmodes rådet om at oplyse, om det kan fastslås, at de lidelser i venstre skulder, som er forårsaget af en enkeltstående skadevoldende begivenhed omkring den 8. november 2016, er varige ?

I forbindelse med besvarelsen af spørgsmålet anmodes rådet om at oplyse, hvilken betydning rådet tillægger det, hvis det lægges til grund, at sagsøger i perioden 8. november 2016 – 13. september 2017, hvor sagsøger var udsat for en tilskadekomst i forbindelse med sit arbejde for en anden arbejdsgiver end sagsøgte, da han blev ramt af en jernstang på venstre fod, alene var sygemeldt 2 dage i uge 5 i 2017 og 1 dag i uge 19 i 2017.

Retslægerrådet udtaler sig normalt kun om symptomers prognose i det omfang de er omtalt i de lægelige akter. Retslægerrådet konstaterer dog, at der uafbrudt efter det beskrevne ulykkestilfælde den 8. november 2016 er beskrevet nedsat bevægelighed og smerter i skulderen selv efter operation. Ved ortopædkirurgisk speciallægeundersøgelse (bilag 27) dateret den 3. marts 2019 beskrives klager over konstante smerter i venstre skulder og føleforstyrrelser i venstre 3-5. finger. Ved den objektive undersøgelse findes svært nedsat skulderbevægelighed. Retslægerrådet finder, at prognosen for spontan bedring af disse symptomer er dårlig, og at tilstanden med stor sandsynlighed (mere end 50 %) er varig.

Spørgsmål 6:

Såfremt rådet besvarer spørgsmål 5 bekræftende, anmodes rådet om at oplyse, hvilke varige gener sagsøger må antages at have som følge af de pågældende varige lidelser i venstre skulder ?

Der henvises til den sidste valide beskrivelse af sagsøgers skulder i bilag 27 (ortopædkirurgisk speciallægeerklæring dateret den 5. marts 2019) under afsnittet "aktuelle gener".

Spørgsmål 7:

Såfremt rådet besvarer spørgsmål 5 benægtende, anmodes rådet om at oplyse, i hvilken periode sagsøger må antages at have haft de pågældende lidelser i venstre skulder, og hvilke gener sagsøger i den pågældende periode må antages at have haft som følge af de pågældende lidelser i venstre skulder.

Sagsøger har haft symptomer fra skuldrene i et kontinuum fra tidspunktet for den beskrevne hændelse til de sidst anførte beskrivelser.

Spørgsmål 8:

Såfremt rådet besvarer spørgsmål 3 helt eller delvist bekræftende, anmodes rådet om at oplyse, om det kan fastslås, at der efter den 13. september 2017 er sket en forværring af de pågældende lidelser i venstre skulder.

I bekræftende fald anmodes rådet om at redegøre for, hvori den pågældende forværring har bestået.

De lægelige oplysninger tillader ikke den forespurgte konklusion.

Spørgsmål 9:

Giver sagen i øvrigt rådet anledning til bemærkninger ?

Nej.

Spørgsmål A:

Vurderer Retslægerrådet, at de objektive fund i skulderen, der er beskrevet efter operationen den 30. maj 2018, med overvejende sandsynlighed (mere end 50 procent) alene kan tilskrives uheldet den 8. november 2016 og/eller kan tilskrives andre forhold, eller en kombination af uheldet den 8. november 2016 og andre forhold.

Retslægerrådet bedes oplyse, om Retslægerrådet tillægger det betydning, at sagsøger var i stand til at genoptage arbejde den 1. januar 2017 og arbejdede frem til en ny sygemelding i juli 2017.

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 7 og 3.

Spørgsmål B:

Vurderer Retslægerrådets, at de objektive fund, der konstateres under operationen 30. maj 2018, med overvejende sandsynlighed (mere end 50 procent) er traumbetinget forhold i skulderen og/eller kan tilskrive andre forhold eller en kombination af uheldet den 8. november 2016 og fysisk hårdt arbejde igennem mange år.

Skuldermanchetdegeneration/skader er hyppigt forekommende i befolkningen med stigende hyppighed med alderen og ses uden forudgående tilskadekomst. Sagsøgers alder taler for (mere end 50 %), at cuffskaden er traumeudløst ved den for den 8. november 2016 beskrevne hændelse.

Spørgsmål C:

Retslægerrådet bedes oplyse, hvorvidt der i sagsøgers journal er anført skulderrelaterede gener forud for den 8. november 2016.

I den fremlagte del af egen læges journal er intet anført om forud bestående skuldersymptomer.

Spørgsmål D:

Retslægerrådet bedes oplyse, hvilke gener sagsøger klagede over, og hvilken diagnose der blev fastlagt, ved den lægelige henvendelse den 8. november 2016.

Retslægerrådet bedes oplyse, hvilke objektive undersøgelser, der fandt sted, og hvilke fund, der blev gjort, i forbindelse med den pågældende lægelige henvendelse?

Retslægerrådet kan ikke påtage sig at resumere de lægelige akter, og der henvises til skadestuejournalen bilag 19, side 60.

Spørgsmål E:

Retslægerådet bedes oplyse, hvorvidt den tilskadekomst, som sagsøger angiver at have været udsat for den 8. november 2016, er egnet til at fremkalde sagsøgers klager som journalført den 8. november 2016.

Retslægerådet bedes ved besvarelse af spørgsmålet lægge til grund, at sagsøger i forbindelse med tilskadekomsten gled på en jernplade, hvorved han faldt og slog skulderen imod kanten på jernpladen og som følge af ulykken den 8. november 2016 .

Når man falder tungt på skulderen, kan de fundne skader forklares derved.

Spørgsmål F:

Retslægerådet bedes beskrive den medicinske indikation for operationen den 30. maj 2018, herunder om operationen helt eller delvist skyldes det skuldertraume, som sagsøger var udsat for den 8. november 2016, hvis det lægges til grund, at sagsøger har været udsat for det pågældende skuldertraume?

Skulderoperationen er således en følge af den for den 8. november 2016 beskrevne hændelse.

Spørgsmål G:

Retslægerådet bedes oplyse, hvorvidt der i de lægelige journaler er anført skadesmekanismer/forhold efter den 8. november 2016, der har givet anledning til sagsøgers skuldersmerter?

Nej.

Spørgsmål H:

Har ulykken den 8. november 2016, såfremt det lægges til grund, at den har fundet sted, helt eller delvist medført de skuldersymptomer sagsøger klager over i perioden 8. november 2016 til 22. marts 2020?

Ja.

Spørgsmål G:

Retslægerådet bedes oplyse, hvilke varige skader/gener sagsøger har som følge af ulykken den 8. november 2016, såfremt det lægges til grund, at den har fundet sted ?

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1, 5 og 6.

Spørgsmål H:

Kan det fastslås, at sagsøger i perioden 8. november 2016 – 23. juni 2019 har haft en eller flere lidelser i venstre skulder, og i givet fald hvilke lidelser ?

I forbindelse med besvarelsen af spørgsmålet anmodes rådet om at oplyse, hvilken betydning rådet tillægger det, hvis det lægges til grund, at sagsøger var sygemeldt i perioden 8. november 2016 – 2. januar 2017 og herefter delvist genoptog arbejdet med skulderrelaterede skånehensyn indtil han blev sygemeldt på fuld tid den 4. december 2017.

Retslægerådet udtaler sig ikke om årsager til sygemelding. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1, 5 og 6.

Spørgsmål I:

Er der overensstemmelse mellem de objektive fund og de subjektive klager, for så vidt angår sagsøgers venstre skulder i perioden 8. november 2016 – 23. juni 2019 ?

I forbindelse med besvarelsen af spørgsmålet anmodes rådet om at oplyse, hvilken betydning rådet tillægger det, hvis det lægges til grund, at sagsøger var sygemeldt i perioden 8. november 2016 – 2. januar 2017 og herefter delvist genoptog arbejdet med skulderrelaterede skånehensyn indtil han blev sygemeldt på fuld tid den 4. december 2017.

Retslægerådet finder, at der er overensstemmelse mellem de fremførte klager og objektive fund i den angivne periode. Retslægerådet udtaler sig ikke om årsager til sygemeldinger.

Spørgsmål J:

Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende anmodes rådet om at oplyse, om det kan fastslås, at lidelserne er forårsaget af en enkeltstående skadevoldende begivenhed omkring den 8. november 2016 ?

I forbindelse med besvarelsen af spørgsmålet anmodes rådet om at oplyse, hvilken betydning rådet tillægger det, hvis det lægges til grund, at sagsøger var sygemeldt i perioden 8. november 2016 – 2. januar 2017 og herefter delvist genoptog arbejdet med skulderrelaterede skånehensyn indtil han blev sygemeldt på fuld tid den 4. december 2017.

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål I. Skulderlidelsen kan således skyldes den for den 8. november 2016 beskrevne hændelse..."

Det er under sagen fremlagt en række lønsedler både fra tiden før den 8. november 16 og efter frem til den 14. juli 2017, hvoraf A ansættelse hos AG ophørte. Lønsedlerne rummer både almindelig timeløn, funktionsstillæg, overarbejdstillæg, tilbageholdt afspadsring, vedligeholdelsestillæg, løn for deltagelse i kursus, sygeløn og kapitalisering af overtid, og der er betalt

overarbejdsstillæg både før og efter den 8. november 2016. A opnåede pr. 1. august 2017 ansættelse hos I i By 4 og af lønsedlerne herfra fremgår både timeløn og sygedagpenge. Ansættelsesforholdet blev bragt til ophør, og han opnåede herefter arbejde som asfaltarbejder hos J fra den 2. oktober 2017, hvor der udover almindelig timeløn også er udbetalt overtidsbetaling. Efter udstået karantæne efter egen opsigelse overgik han i november 2017 til dagpenge.

Forklaringer

A AHE C G F
 B K L D M
 , N og O har afgivet
 forklaringer.

A har forklaret, at han oprindeligt blev uddannet landmand, hvorefter han arbejdede for flere forskellige entreprenører, inden han blev ansat som rammefører/mester hos sagsøgte. Arbejdet består i at banke pæle, herunder piloteringspæle og spunse, ned. De er altid to mand om opgaven; en håndmand, der svejser rør sammen og sætter pæle på maskinen og dirigerer rammemesteren, der sidder inde i maskinen. Det er håndmanden, der udfører det fysiske arbejde. Han er blevet udlånt to gange, hvor han har virket som håndmand, sidste gang på den tyske skole i By 1. Han havde hos AG en fast håndmand, men de blev skilt, for i en periode var der ikke nok arbejde til en rammemester hos sagsøgte. N var "næstkommanderende" og styrede på hvilke pladser, de skulle arbejde. M var chefen. Primo november 2016 blev hans spurgt, om han ville på en opgave i By 1. Han skulle virke som håndmand og svejse rør sammen. Rørene skulle herefter monteres med en kæde. Han fik rollen som håndmand, fordi der var tale om en fremmed maskine. Han og N talte ikke om konkret sikkerhed på skoleprojektet. Han ankom mandag den 7. november 2016 kl. 6.30 på pladsen. Den nye kollega, B var allerede kommet, og de talte sammen, inden de gik i gang. Der var klistret på byggepladsen. Der var mudder ud over det hele. Kørepladerne var glatte på grund af kombinationen af mudder og is. Han gled én gang, men fik taget fra med sin højre arm og blev ikke skadet. De arbejdede indtil kl. 15, hvor et elkabel blev gravet over. De holdt fyraften klokken 18. Den 8. november 2016 mødte han ind klokken 7.00, hvor han igen startede sammen med B. Det første rør gik fint, indtil han gled på en stålplade efter at have hentet nogle svejsekabler, som han havde i hænderne, da han gled. I ekstraktens siden 296 er der et foto, hvor der er indtegnet to firkanter. Han gled der, hvor krydset er sat. Fotoet er fra den 3. november 2016, og den 8. november 2016 var der lagt flere køreplader ud. Rammemaskinen var på uheldstidspunktet placeret i det andet indtegnede felt. Den pågældende køreplade havde en

opbukket kant, som han gled på og ramte med skulderen. De havde ikke selv flyttet rundt på pladerne. Han landede pladask på kanten med fuld vægt og mistede pusten. **B** kunne grundet sin placering ikke se selve uheldet, men opdagede, at han var væk. Han kunne ikke bruge armen. De byttede arbejdsopgaver for at blive færdige med det rør, de var i gang med, men det nyttede ikke, så de tog sammen på skadestuen. Derfor ringede han til **N** der bad ham om at komme til **By 5** når de var færdige på skadestuen. Han fortalte **N** at han var gledet på en køreplade.

B og han kørte fra skadestuen tilbage til **By 1** for at hente hans firmabil. Han kunne føre bilen med sin højre arm, og ved gearskifte kunne han holde rattet med sit ben, mens han skiftede gear. Da han kom til **By 5** havde **M** og **N** frokostpause. Han fik talt med dem ude ved kopmaskinen. **M** sagde, at han ikke skulle sygemeldes, men han kunne blive sendt hjem med fuld løn. Han fik et lønningsnummer af kontordamen til at skrive på lønsedlen, var med til at udfylde en skadesanmeldelse og tog hjem. Foreholdt blanketten i ekstraktens side 333 har han forklaret, at der blev noteret ned på en lap papir, som han vist nok havde fået af **P**

Kollegaen **K** skulle læres op for at kunne overtage hans maskine, der var fra Holland og den eneste af den type i firmaet. Han fik efter anmodning fra **N** lært ham op 14 dage efter ulykken. Oplæringen bestod i, at han stod ved siden af maskinen, og forklarede **B** om betjening af netop den maskine. Mens han gik hjemme, gennemførte han et kursus om farligt gods og var nede at oplære **B** to-tre gange.

Han startede op igen hos sagsøgte efter nytår og fik sin maskine igen med sin faste håndmand. Smerterne i skulderen gjorde det svært for ham at komme op i maskinen på grund af et bredt larvebånd. Når først han var på plads, kunne han godt betjene maskinen, men smerterne medførte et forøget behov for pauser. **N** skaffede 10 fysioterapitimer, vel for at hjælpe ham. Hans ansættelsesforhold hos sagsøgte ophørte medio juli 2017. Maskinen var gået i stykker, så han var blevet overflødig. Han opnåede ansættelse hos **I** for han kunne ikke holde ud at gå hjemme. Han har altid haft arbejde og holdt den kørende ved at tage smertestillende piller. Hos **I** kørte han grave-maskine med en pude under sin venstre arm. Arbejdet bestod navnlig i opretning af grøfter i skove. Ved fyraftenstid den 21. september 2017 tabte han en kollegas kniv ned på sin fod, og det medførte en sygemelding. Han havde ondt i en eller to uger og var sygemeldt. Han kunne ikke med chefen og endte med at sige op. Han blev ansat hos **J** som asfaltudlægger, og også her betjente han en maskine ved brug af en joystick. Han havde kollegaer til at klare det fysiske. Han endte med at sige op, fordi smerterne gav ham en kort lunte, hvilket gav problemer med chefen. Efter sin opsigelse kom han i 5 ugers karantæne.

Som et alternativt til aktivering blev han igen sygemeldt. Han har endnu ikke modtaget erstatning i sin arbejdsskadesag.

Han har videre på **AG** advokats supplerende spørgsmål forklaret, at han i den tid, han arbejdede i entreprenørbranchen, typisk sad i en maskine. Han kom selvfølgelig ud for at tisse. Han plejede at parkere, hvor der var tørt. Han havde fået udlevet sikkerhedsgummistøvler den 3. november 2016, og han havde dem på den 8. november 2016. **P** skrev ned, hvad han havde fortalt om ulykken, og det blev skrevet ind i skadesanmeldelsen.

Han har videre på **HE** advokats supplerende spørgsmål forklaret, at man på fotoet i ekstraktens siden 296 kan se en lille rammemaskine og på side 298, at den gule er den, de brugte. Den gule vejer 5-6 tons i modsætning til hans faste rammemaskine, der vejede 80 tons. Den røde læsser blev også anvendt af sagsøgte folk.

Han er videre på **Arkitekt** advokats supplerende spørgsmål forklaret til foto side 296, at der efter den 3. november 2016 var blevet lagt plader ud imellem de to felter. De var begyndt at ramme pæle ned længst væk fra skolens eksisterende bygning, som man ser i baggrunden. Han kender ikke til bedre fodtøj end de gummistøvler, han havde fået udleveret af sagsøgte. Forekomsten af blandingen af mudder og is medførte behov for pigge, hvis man skulle stå fast. Han bekendt finder der ikke særlige uddannelseskraav for at betjene hans faste maskine. Han har været på mange byggepladser gennem årene. Han har nok sagt som anført i speciallægeerklæringen, ekstraktens side 410: "...hvor han var fører af en rammemaskine, Han gik ud af førerhuset for at foretage manuelt arbejde på byggepladsen... ". Men han var rent faktisk håndmand den dag.

Han har på **AG** advokats afsluttende spørgsmål forklaret, at han havde bedt om skridsikkert fodtøj, og til ekstraktens side 296, at der var mellemrum mellem kørepladerne, hvor pælene skulle hamres ned, men der var blevet udlagt flere køreplader i retning op mod bygningen.

Han har på sagsøgerens afsluttende spørgsmål forklaret, at svejsekablerne, han hentede, lå på bagsiden af rammemaskinen.

AHE har forklaret, at **HE** sidste år havde 70-års jubilæum. Han kom til i 1985 og er nu ejer og leder. De virker som hovedentreprenør med underentreprenør tilknyttet. Der er 10 mand i firmaet. Det er ægtefællen, der udfyldte den reviderede tilbudsliste, som han underskrev den 13. oktober 2016. De skulle selv stå for beton og murværk. **UE** udførte jordentreprisen som underentreprenør. Projektet gik i gang medio oktober inden endelig underskrift af kontraktmaterialet. **AG** folk mødte op nogle dage før den 8. novem-

ber 2016 og lagde køreplader ud. Byggemøder er først nødvendige, når der er flere aktører på pladsen, og primo november 2016 blev der kun udført piloteringsarbejde af AG folk. De havde cirka tre mand på pladsen i tiden op til den 8. november 2016, herunder D som tilsynsførende. De var HE og Arkitekt der havde ansvaret for sikkerhedskoordinationen, men der var ikke behov for nogen koordinering, så længe der kun var folk fra enten UE eller AG på pladsen. UE havde ansvaret for oprydningen, men den 8. november 2016 var der kørt jord på. Det var HE der havde opsat byggehegn. I starten var der ikke opstillet en skurvogn, men de kunne midlertidigt låne skolens toilet. Det er hans håndskrift, man ser på byggepladsplantegningen. Det var muligt at køre fra offentlig vej ind til byggefeltet indimellem de to eksisterende bygninger, men området blev ikke anvendt til aflæsning. Det sted på fotoet fra den 3. november 2016, hvor A har markeret som det sted, hvor han var faldet, var hverken en adgangsvej eller en byggepladsvej, men på selve byggefeltet. Forbud mod saltning er begrundet af hensyn til de materialer, der er lagt op på pladsen, men man kunne godt gruse. HE hørte først om uheldet 3 år efter.

Han har videre på sagsøgerens advokats supplerende spørgsmål forklaret, at han kendte byggeplads- og sikkerhedsreglerne, inden de afgav deres tilbud. AG skulle hamre 161 pæle ned. De ønskede køreplader som underlag til deres maskiner, og det fik de godkendt som ekstraydelse. AG folk havde nok ikke forudset behovet, inden de afgav deres tilbud. Der var ikke i byggefeltet specielle bundforhold. AG folk har nok været på pladsen i 2-3 uger før uheldet. Byggehegnet var blevet sat op, inden UE gik i gang med jordarbejderne. HE havde folk på pladsen den 7. november 2016, for der var AG folk kommet til at skære et elkabel over, og der skulle ske akut reparation, hvorfor der blev tilkaldt en elektriker. Det hastede, fordi skolens skærme var sorte. HE havde ikke sikkerhedsfolk ude på pladsen den 8. november 2016. Sikkerhedsplanen var gældende den 8. november 2016, men det var AG der havde ansvaret for vejrligsforetag, så længe de var på pladsen alene. Der skulle først sikkerhedskoordineres, når der var mere end 10 mand på pladsen eller flere fagentreprenører. Udførelsestidsplanen af 18. januar 2017 er blot en plan, ikke en logbog. HE førte ikke tilsyn, når der kun var én underentreprenør på pladsen. Som hovedentreprenør skulle man koordinere fagentrepriserne tidsmæssigt, så de blev sat i gang mest hensigtsmæssigt. Man kan godt kalde køreplader lagt indenfor et byggefelt for en transportvej. Efter hans opfattelse er det den, der har lagt en køreplade ud, der skal holde den ren.

Han har videre på AG advokats supplerende spørgsmål forklaret, at sikkerhedsplanen var en del af udbudsmaterialet. Efter hans opfattelse kom A til skade i et arbejdspladsområde. Eventuel snerydning var uddelegeret til UE Han har til punkt 3 i sagsørgtes tilbud forklaret, at som hoved-

entreprenør kan man ikke på forhånd vide noget om, hvilke maskiner en underentreprenør kommer med.

Han har videre på Arkitekt ' advokats supplerende spørgsmål forklaret, at samarbejdet mellem HE og Arkitekt bestod i bygge- og sikkerhedsmøder. Det var arkitekten, der førte tilsyn med, om planen blev fulgt. Eventuel grusning ville kunne aftales på et byggemøde.

Han har videre på skolens advokats supplerende spørgsmål forklaret, at skolens folk kun blev inddraget i spørgsmål, der havde betydning for skolens elever, og han bekendt havde skolens folk ikke glatførebekæmpet den pågældende dag.

Han har på sagsøgerens advokats afsluttende spørgsmål forklaret, at de ikke modtog et telefonisk opkald om uheldet i december 2016.

C har forklaret, at Arkitekt driver arkitektvirksomhed og har erfaring med byggerier. Han har selv 35 års erfaring. De virker både som arkitektfirma og som totalrådgivere og byggeledere, hvor opgaven består i koordinering, udarbejdelse af tidsplan, fremdrift, økonomi og kvalitet. Ved hovedentrepriser ligger ansvaret for sikkerhedskoordinering hos hovedentreprenøren, men der gælder først et ansvar, når der er mere end 10 mand eller mere end én fagentreprenør på pladsen. Sikkerhedsplanen var en del af udbudsmaterialet. Der skal koordineres imellem byggeprocessen og sikkerheden på pladsen. Byggepladsplantegningen var ligeledes en del af udbudsmaterialet. Det er en fejl, at han er anført som sikkerhedskoordinator, fordi det var hovedentreprenøren. Han var ikke på pladsen den 8. november 2016. Han havde aflagt byggepladsen to fyraftensbesøg, mens UE udførte jordarbejde, men begge gange havde der ikke været folk på pladsen. De hørte om uheldet næsten 3 år efter, cirka 14 dage før den 8. november 2019.

Han har videre på sagsøgerens advokats supplerende spørgsmål forklaret, at en skadelidt ansats chef typisk ville give besked om uheldet til sikkerhedskoordinatoren; hovedentreprenøren. Arkitekt var ikke blevet gjort bekendt med, om der var behov for glatførebekæmpelse den 8. november 2016, men på det tidspunkt der kun én fagentreprenør og under 10 mand på pladsen, så der var der ikke noget at sikkerhedskoordinere. Den i byggepladsbestemmelserne omtalte "byggeledelse" var Arkitekt men de var ikke bekendt med, at der skulle være en udfordring på byggepladsen. Den af dem udførte udførelsestidsplan blev ikke overholdt, men planer inden for byggeri skrider altid. Opførelsen af selve bygningen blev først sat i værk efter nytår, og først da blev der behov for sikkerhedskoordinering og afholdelse af sikkerhedsmøder.

Han har videre på HE ' advokats supplerende spørgsmål forklaret, at byggepladsbestemmelserne og sikkerhedsplanen ikke er skrevet from scratch, men hviler på et koncept, der konkret tilrettes. De var kommet i kontakt med skolen allerede i 2015. Sikkerhedsplanen var gældende den 8. november 2016.

G har forklaret, at hun har været skolens leder siden 2007. Øget tilstrømning af elever medførte i 2013/2014 behov for at få en ny fagfløj. Hun tog kontakt til C i 2015, og han blev deres projektrådgiver. Skolen blev forelagt de indhentede tilbud og valgte HE Det var nok først i 2016. Det første byggemøde blev afholdt i januar 2017. Hun deltog ikke i alle møder, men sendte så sin souschef, F som vikar. I efteråret 2016 havde de holdt møder om, hvornår byggeriet kunne sættes i gang. Ifølge hendes kalender skete dette den 16. oktober 2016. Skolen havde intet med byggeriet at gøre, bortset fra, da elkablet blev kappet, og i et tilfælde, hvor nogle elever havde smidt noget ind over byggehegnet. Skolen hørte om ulykken 3 år efter.

Hun har videre på sagsøgerens advokats supplerende spørgsmål forklaret, at ifølge kalenderen var hun på skolen den 8. november 2016, men hun har ikke nogen konkret erindring om det. Hun møder typisk ind 7.30-7.45. Kontrakten mellem skolen og arkitekten faststår, at arkitekten er byggeledelsen.

Hun har videre på AG advokats supplerende spørgsmål forklaret, at hun ikke kan sige med sikkerhed, om skolen glatførebekæmpede den 8. november 2016. I givet fald ville viceværtten være mødt ind tidligere end normalt, og det noteres ned, men der findes ikke noget notat om det.

Hun har endelig på Arkitekt ' advokats supplerende spørgsmål forklaret, at kontrakten mellem dem og arkitekten er mere omfattende end de tre sider, entreprisekontrakten imellem skolen og HE udgør.

F har forklaret, at han er uddannet folkeskolelærer i Tyskland og var viceskoleinspektør på uheldstidspunktet. Skolen havde fået behov for en ny fagfløj, og de kontaktede Arkitekt og antog HE som hovedentreprenør. Han deltog som vikar for G på nogle byggemøder. Han husker ikke møder inden den 16. oktober 2016. Han var ikke mødt ind endnu kl. 7.30 den 8. november 2016. Han fik først kendskab til uheldet lang tid efter, og det var efter sin pensionering i 2018. Skolen havde ikke noget at gøre inde på byggepladsen, for det tog HE og arkitekten sig af. Når man har at gøre med skoleelever, er der selvfølgelig nogle afgrænsningsproblestillinger ved et byggehegn.

Han var videre på sagsøgerens advokats supplerende spørgsmål forklaret, at når der var afgrænsningsproblemer, gik skolen til HE og arkitekten.

På byggemøderne blev det også talt om sikkerhed, men ansvaret var HE og Arkitektens.

B har forklaret, at han er ansat hos AG i By 5 og han var i By 1 den 7. og 8. november 2016, hvor de rammede minipæle i, hvilket man også kan kalde pilotering. Det var hans første arbejdsopgave sammen med A. Det var vidnet, der betjente rammemaskinen som maskinfører. A svejsede rør sammen og satte dem på maskinen. Han arbejdede som håndmand. Vidnet førte rammemaskinen i en mindre udgravning på køreplader. Muddret gjorde det svært at se kørepladernes kanter. Der var faldet nedbør, og kombinationen af vand og mudder gjorde kørepladerne glatte. Der var ikke opsat advarselstavler herom. Der var ikke is, og der var hverken saltet eller gruset. A faldt to gange; første gang mens han bar nogle rør. Vidnet stod med ryggen til, men kunne høre lyden af de faldende rør. Så så han A ligge der. Vidnet gik over og hjalp ham op. Der var mellemrum mellem kørepladerne for at kunne slå pæle ned i jorden. I pløret var det svært at se kørepladernes kanter. Vandet lå i pytter. Den anden gang, A faldt, var måske ved 11-tiden. Vidnet så ikke selve faldet. A klagede over, at han havde fået ondt i skulderen. De byttede arbejdsopgaver for at skåne A skulder. Men A kunne ikke betjene klaviaturet i rammemaskinen på grund af smerterne i skulderen. Efter vidnets forslag tog de på skadestuen. Det var vidnet, der førte bilen. Vidnet blev på skadestuen, mens A skulder blev undersøgt. Bagefter kørte de tilbage til Adresse 1. Vidnet tilbød at køre A hjem, men han insisterede på at køre selv. Efterfølgende hørte vidnet, at A havde været omkring By 5. Vidnet fortsatte sit arbejde på byggepladsen, men det kan godt være, at han tog tidligt hjem på uheldsdagen. A var faldet cirka det samme sted begge gange. Fotoet med de to firkanter viser arbejdsstedet. Den 8. november 2016 var der mindre mudret, end man ser på billeder fra den 23. november 2016, men der var mere vand, svarende til vandpytten på et andet billede fra den 23. november 2016. Der havde været dialog om flere køreplader, allerede inden A faldt, fordi der var for blødt til maskinerne. Han husker ikke en efterfølgende dialog omkring ulykken. Han mener, at han har haft gummistøvler på den 8. november 2016. Der kunne have været udlagt sten under kørepladerne for at undgå vand på kørepladerne.

Han har videre på AG advokats supplerende spørgsmål forklaret, at der fra start af ikke havde været lagt nok køreplader ud. Derfor tog han kontakt til værkføreren, D men han bad ikke i den forbindelse om udlægning af sten under kørepladerne. Normalt blev deres ønsker efterkommet. Efter hans opfattelse var det regnvand, der var på byggepladsen. Han kan ikke huske, hvornår det havde regnet, men der var mere vand end mudder. Blandingen skjulte kørepladernes kanter. Det er uundgåeligt med mellemrum mellem kørepladerne, når man piloterer.

Han har videre på HE ' advokats supplerende spørgsmål forklaret, at han havde været med til at starte op på pladsen inden den 7. november 2016. De havde et firma til at lægge plader ud. Der er den 3. november 2016 taget et billede, hvor man ser en rød minilæsser med gafler. Den blev brugt til at transportere rør og til at flytte køreplader rundt i løbet af piloteringsprocessen. Der var i mellemtiden lagt flere køreplader ud, end man ser på fotoet fra den 3. november 2016 med de to indtegnede felter. De var lagt ud til venstre for krydset. De flyttede selv rundt på kørepladerne efter behov.

Han har endelig på rettens supplerende spørgsmål forklaret, at der ikke på pladsen var anvendelige sten til at lægge under kørepladerne for at dræne.

K har forklaret, at han var ansat hos sagsøgte i 8-9 år indtil 2021. A var en kollega igennem nogle år. Han var fastansat, men overgik til at være afløser. Vidnet hørte i frokoststuen, at A var kommet til skade, og han har set ham med en armslynge. Han var faldet på en byggeplads og havde slået sin skulder. Primo december 2016 kom A til By 6 hvor han instruerede vidnet i at pakke en fra Tyskland indlejet maskine, da den skulle til en ny byggeplads. Vidnet skulle køre med maskinen, indtil den skulle retur til Tyskland, og A kunne på grund af skulderen ikke betjene den længere. De har nok indbyrdes talt om uheldet, hvor A var faldet.

L har forklaret, at han var ansat hos sagsøgte i et halvt år og stoppede pr. 1. november 2016. Han fungerede som A håndmand, når hverken han eller A var lånt ud. Det var fast A der kørte maskinen, hvor han gik til og fra maskinen i pauser, men det var vidnet, der rendte rundt på pladsen. Håndmanden er en nødvendig funktion, når man rammer pæle i. A havde en tablet til indberetning af deres arbejdstid.

Han har videre på AG advokats supplerende spørgsmål forklaret, at han ikke var med i By 1 Det meste af arbejdstiden befandt A sig i maskinen.

Han har endeligt på Arkitekt advokats supplerende spørgsmål forklaret, at han og A arbejdede på nogle, men ikke mange, byggepladser sammen. Det er normalt, at der på byggepladser er udlagt køreplader.

D har forklaret, at han var AG entrepriseder. Det skulle ikke være deres problem, hvis der på byggepladsen ikke var plant eller bæredygtigt, og derfor var det en betingelse i tilbuddet. Der var ikke plant eller bæredygtigt ved opstart, da deres folk var kommet med maskinen, så vidnet blev ringet op af folkene på pladsen, som er AG ører og øjne på pladsen, så deres ønsker imødekommes. I første omgang forsøgte vidnet at komme i kontakt med HE men de var ikke kontaktbare, så for at komme i gang i stedet for stilstand bestilte AG selv køreplader, som der så blev udfærdiget en aftaleseddel

på og faktureret for. Han hørte ikke om flere problemer i By 1. Hvis det havde været nødvendigt, kunne man have udlagt en sandpude under kørepladerne, men det er en ret dyr løsning. Man kunne også have udlagt sten under kørepladerne. Begge løsninger ville være blevet forelagt hovedentreprenøren. Da AG afgav sit tilbud, var byggepladsbestemmelserne og sikkerhedsplanen en del af udbudsmaterialet. Sagsøgte udførte piloteringen i et arbejdsområde, ikke på et færdselsareal. I hans optik handler punkt 3.0.2.0.1's generelle bestemmelse ikke om glatførebekæmpelse, for efter hans opfattelse er det ikke omfattet af "etableres, vedligeholdes og fjernes". Sagsøgte blev ikke indkaldt til hverken bygge- eller sikkerhedsmøder. Vidnet talte med A i By 5 om det skete. A fortalte, at han var faldet på en køreplade.

Han har videre på sagsøgerens advokats supplerende spørgsmål forklaret, at HE havde givet besked, da AG skulle gå i gang. Vidnet havde besigtiget arbejdsstedet, inden tilbuddet blev afgivet. Han var forbi undervejs to-tre gange. Ansvar for sikkerheden følger af aftalen imellem hovedentreprenør og bygherre. Som entrepriseder havde vidnet ansvaret for sine folk, og det førte han tilsyn med ved sin besøg. Han kender den indledende standardtekst i sikkerhedsplanen. De var på pladsen for få fra AG til at etablere en sikkerhedsorganisation. Teksten i aftalesedlen handler ikke om glatførebekæmpelse, og "rensning" handler om, at man skyller kørepladerne, inden man leverer dem tilbage til leverandøren. "Omretning" er udjævning af eventuelle mindre buler i kørepladerne. A havde ikke andre opgaver og var derfor blevet sendt til By 1. Vidnet havde en indledende snak med ham, men sagde ikke udtrykkeligt, at han skulle bruge sikkerhedssko eller hjelm, for det var selvindlysende. Det var vist på dag 3, at A faldt. Vidnet ved ikke, om A havde erfaring som håndmand. B var en erfaren og dygtig maskinfører. Han ved ikke, hvornår AG miljøafdeling sendte sagen videre, men de havde fået nogle håndskrevne oplysninger fra mødet i By 5 den 8. november 2016. Miljøafdelingen har i skadesanmeldelsen blandt andet skrevet om is, men vidnet husker kun noget om vand og mudder. P var sagsøgtes arbejdsmiljømand. AG sikkerhedsudvalg bliver informeret om alle skadesanmeldelser. Vidnet har besøgt byggepladsen efter den 8. november 2016. Terrænet gjorde, at det første område, de piloterede på, var lidt lavereliggende end resten, og derfor var der i det første område flere vandpytter, men efterhånden som de bevægede sig væk fra det første område, blev problemet mindre.

Vidnet har videre på HE advokats supplerende spørgsmål forklaret, at piloteringen var en lille entreprisedag.

M har forklaret, at han var afdelingschef hos sagsøgte for den afdeling, A var ansat i. I dag er vidnet pensionist. Han har til A lønsedler blandt andet forklaret, at vedligeholdelsestillæg vist nok går til en maskinfører. Kursus kan være interne møde. Overtiden er i overensstemmelse

med overenskomsten. "Afspadsering tilbageholdt" var en frivillig ordning, der gav mulighed for, at medarbejderne kunne vælge at få udlignet imellem travle og mere stille perioder. Han ved ikke, hvad "kapitalisering af overtid" er. I stille perioder kunne der udtales afspadsering. Når der på en lønseddel er anført sygeløn, er det nok en ydelse til en sygemeldt. Vidnet var på papiret også A chef efter den 8. november 2016, men A var inden da blevet udlånt, fordi hans maskine var væltet. Vidnet husker ikke at have hørt A klage over ikke at kunne klare sit arbejde. Generelt blev der hos sagsøgte taget skånehensyn, men han husker ikke konkrete skånehensyn til A. Skånehensyn kunne være, at man i en periode blev sat til at læse manualer, hvilket af indlysende grunde ikke kan udløse overtidbetaling. Man kan også blive sat til at være chauffør i en periode. A havde i første omgang dumpet et kursus. Det viste sig bagefter, at A havde den udfordring, at han er ordblind. Det havde vidnet ikke vidst i forvejen. Men de relevante hjælpemidler bestod A så kurset.

Vidnet har videre på sagsøgerens advokats supplerende spørgsmål forklaret, at han ikke husker, om han på dagen hørte om uheldet den 8. november 2016, og hvem han egentlig hørte om uheldet fra. Han husker ikke, at A skulle have været sygemeldt. Overtiden blev opgjort i forhold til en dagsnorm, og overarbejdstillægget på lønsedlen for den 14. til den 27. november 2016 kan være begrundet i de 4 timers kursus/mødeaktivitet den 18. november 2016.

N har forklaret, at han var daglig leder for blandt andet A. Vidnet husker ikke, hvornår han hørte om A tilskadekomst. Han kan ikke huske, om han skaffede et tilbud om fysioterapi. A blev sagt op, fordi de manglede en maskine, han kunne køre. Han blev opsagt den 23. juni 2023 med fratræden den 14. juli 2017.

Han har videre på sagsøgerens advokats supplerende spørgsmål forklaret, at på uheldstidspunktet var A udlånt, og det var D der den 7.-8. november var daglig leder for A. Vidnet ledede og fik gennemført AG rammeafdelingsprojekter. Internt hos AG kunne man uformelt låne medarbejdere i andre afdelinger. Han husker ikke, om A kom forbi By 5 den 8. november 2016, men det har han efterfølgende fået fortalt. Der skulle laves en skadesanmeldelse, men det var vidnet ikke involveret i, for det stod Jonas for. Vidnet husker ikke, at A skulle være blevet sygemeldt, men i umiddelbar forlængelse af ulykken kom A med på noget e-læring og læsning af manualer; som en form for privat "arbejdsprøvning".

Han har videre på HE ' advokats supplerende spørgsmål forklaret, at på uheldstidspunktet var vidnet entrepriseder på egne entrepriser.

Vidnet har på sagsøgerens advokats afsluttende spørgsmål forklaret, at efter uheldet klarede A nogle forefaldne opgaver og var på kursus. Han fik taget

et krancertifikat. Hvis han har fået overtidstillæg, må han have udført ordinært arbejde, men om det har været på projektet ved vidnet ikke. P sad i arbejdsmiljøafdelingen.

O har forklaret, at han arbejder for UE og han husker en del om opgaven på skolen i By 1 UE var fagentreprenør og skulle stå for udgravningen af byggefeltet, etablering af adgangsveje, kloak og det afsluttende belægningsarbejde. De gravede en meter af terrænet, som først blev ryddet og herefter gravet af. Når man står for udgravningen, er man den første fagentreprenør på pladsen, og de begyndte efter anmodning fra HE inden der havde været mødeaktiviteter. Den 3. november 2016 var de blevet færdige med de indledende opgaver og havde derfor midlertidig forladt pladsen. På det tidspunkt var der kun udlagt køreplader ind til byggefeltet, men ikke inde på byggefeltet. HE havde opsat byggehegn. UE stod for tilslutningen af skurvognens afløb. Fotoet fra den 3. november 2016 viser byggefeltet, hvor der senere blev opført en bygning på, og der, hvor der er krydset af, lå der ikke en adgangsvej: Det er byggefeltet. Der var endnu ikke etableret interne veje, da de midlertidig forlod pladsen.

Han har på sagsøgerens advokats supplerende spørgsmål forklaret, at han sandsynligvis har set udførelsestidsplanen, men udgravningsarbejdet opstartes oftest, før der foreligger en tidsplan.

Parternes synspunkter

Sagsøgeren har til støtte for sine påstand i sit påstandsdokument gjort følgende gældende:

"Ansvar

Det gøres overordnet gældende, at AG HE
Arkitekt og BH
selvstændigt eller solidarisk er ansvarlige for ulykken den 8. november 2016.

Til støtte for at AG er selvstændigt eller solidarisk ansvarlig, gøres det gældende, at arbejdet på byggepladsen ikke var planlagt, tilrettelagt eller udført sikkerhedsmæssigt fuldt forsvaret, jf. normen i arbejdsmiljølovens § 38. Der var lagt jernplader ud på byggepladsen, som var glatte på grund af mudder og islag. Der var ikke saltet, gruset eller i det hele taget tilstrækkeligt glatførebekæmpet, eksempelvis ved at hæve jernpladerne med skærver, hvilket ville have reduceret risikoen for faldskader.

Det gøres endvidere gældende, at arbejdsstedet ikke var indrettet sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, jf. normen i arbejdsmiljølovens § 42. Der var anvendt glatte jernplader som køreplader for at køretøjerne på byggepladsen ikke satte sig fast i mudderet. De glatte jernplader øgede risikoen for faldskader væsentligt. Det gøres gældende at det er en skærpende omstændighed, at **A** havde til opgave at løfte tunge og lange rør mens han gik på det glatte underlag.

Det gøres også gældende, at der ikke blev ført et effektivt tilsyn med arbejdets udførelse, ligesom der ikke blev givet instruktion om de faremomenter, der var forbundet med arbejdets udførelse jf. normerne i arbejdsmiljølovens §§ 16 og 17, stk. 2. **A** havde påbegyndt arbejdet på byggepladsen dagen inden ulykken indtraf, og var således ny mand på byggepladsen. Det er en skærpende omstændighed, at **A** på ulykkesdagen var blevet pålagt at udføre andre opgaver end han sædvanligvis udførte som rammemester, idet han på ulykkesdagen udførte opgaver som håndmand, hvilket indebar væsentlig mere færden på byggepladsen. **A** blev ikke instrueret eller gjort opmærksom på eventuelle forholdsregler han skulle iagttage som følge af de mudrede og glatte forhold på byggepladsen.

Derudover gøres det gældende, at det forøgede risikoen for personskade yderligere, at der tillige var mindst en jernplade med en kant der bukkede opad. **AG** udlagde og flyttede jernpladen og burde i den forbindelse have sikret sig at jernpladerne var placeret på en måde så risikoen for personskade blev reduceret. Dette kunne eksempelvis have været ved helt at fjerne plader med bukkede kanter eller ved at vende jernpladen så den bukkede kant vendte ned (i jorden), jf. bilag 23.

Det gøres gældende, at **HE** som hovedentreprenør på byggeprojektet havde forpligtet sig til at varetage ansvaret forbundet med sikkerheden på byggepladsen, hvilket følger af bilag 44, side 4, punkt 4.03.02, hvor det fremgår, at ansvaret vedrørende samarbejdet om sikkerhed og sundhed på byggepladsen blev overdraget til hovedentreprenøren.

I forlængelse heraf bemærkes endvidere, at det af bilag 44, side 8, punkt 4.07.03 vedrørende udendørs færdselsarealer på byggepladsen følger, at hovedentreprenøren, **HE** "etablerer, vedligeholder, vejrligssikrer, omlægger og fjerner nødvendige byggepladsveje, gangveje og overkørsler inkl. afoanding og vejrligssikring i fornødent omfang" og videre at "Vejrligsforanstaltninger planlægges iværksat så betids og i et sådant omfang, at de er i stand til at afbøde vejrligets indflydelse på tidsfrister og kvalitet. Snerydning og tilsvarende arbejder skal så vidt muligt foretages inden normal arbejdstid begyndelse.

Hovedentreprenøren forestår udførelsen af vejrligsforanstaltninger på byggepladsens færdselsarealer, og på fælles stilladser”.

Det gøres gældende, at HE som hovedentreprenør og ansvarlig for sikkerheden skulle have ført tilsyn med byggepladsen, herunder sikret sig, at adgangsveje på byggepladsen var sikre at færdes på, herunder i det hele taget sikre sig, at der fandtes forsvarlige adgangsveje. Sådanne gangveje skulle have været hævet over det øvrige terræn eller på anden måde være bygget op, så de til enhver tid var farbare og fri for vand og pløre (glatførebekæmpet).

Det gøres gældende, at der var frostgrader på ulykkesdagen, jf. bilag 4, hvorfor HE burde have sikret sig, at der var sørget for farbare veje for de håndværker der gik på arbejdspladsen den pågældende dag, herunder gruset eller på anden vis etableret veje som de ansatte kunne færdes sikkert på.

Det gøres også gældende, at denne forpligtelse var skærpet set i lyset af at der tidligere havde været andre håndværker på byggepladsen. Det er en skærpende omstændighed, at der på grund af arbejdets karakter med løft og flyt af byrder i håndkraft sammenholdt med de særdeles mudrede forhold på byggepladsen burde have været etableret sikre adgangsveje, som kunne have hindret faldulykker, jf. bilag 49 (fotos af byggepladsen).

Det gøres gældende, at Arkitekt var bygherres totalrådgiver og byggeleder på byggeprojektet. Som byggeleder var det Arkitekt opgave at sikre de overordnede rammer for byggeprocessen i forhold til planlægning og fremdrift af byggeriet.

Arkitekt udarbejdede som led i sin rolle som totalrådgiver en sikkerhedsplan, jf. bilag 44, der var gældende for entreprisen, og hvori det fremgår, at alt ansvar vedrørende tilrettelæggelse af/eller tilsyn med sikkerhed og sundhed på byggepladsen, herunder at byggepladsen og dens faciliteter var indrettet sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, blev overdraget til hovedentreprenøren, bilag 44, side 4, punkt 4.03.02.

Det gøres imidlertid gældende, at Arkitekt som led i deres rolle som bygherrer totalrådgiver og byggeleder ikke har overholdt deres forpligtelse til at sikre at byggepladsen var indrette sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt ved eksempelvis at føre tilsyn med at hovedentreprenøren opfyldte sine forpligtelser, såfremt disse var overdraget.

Såfremt retten måtte finde det bevist, at ansvaret for sikkerheden ikke var overdraget til HE gøres det gældende, at ^{Arkitekt} har tilsidesat deres forpligtelser til at indrette

byggepladsen forsvarligt og sikre forsvarlige forhold ved arbejdets udførelse på byggepladsen.

Det gøres gældende, at **BH** som bygherrer er overordnet ansvarlig for at planlægge, afgrænse og koordinere foranstaltningerne til fremme af de ansattes sikkerhed og sundhed, og at denne forpligtelse er tilsidesat. Til støtte herfor gøres det gældende, at der uagtet eventuel overdragelse af ansvaret til andre aktører fortsat består et ansvar for at sikre at opgaven/ansvaret reelt er overdraget og at sikkerhed og sundhed fremmes på byggepladsen.

Det gøres gældende, at sagsøgte og de adciterede som følge af ovenstående anbringender selvstændigt eller solidarisk er ansvarlig for ulykken.

Årsagssammenhæng

Det gøres overordnet gældende, at der er i tilstrækkeligt omfang er godtgjort årsagssammenhæng mellem ulykken og det økonomiske tab.

A blev undersøgt samme dag som ulykken indtraf den 8. november 2016 på Sygehuset **By 7** hvor røntgenundersøgelsen af venstre skulder viste afsprængningsfraktur, jf. bilag 5, side 1. og 2. Skaden blev behandlet konservativt, herunder med blandt andet fysioterapi, jf. bilag 37 og 45 (fysioterapeutisk journal).

Imidlertid havde **A** vedvarende smerter i skulderen og bevægeindskrænkning som følge af skaden, jf. bilag 5, side 8 (journal fra egen læge), samt bilag 6 (speciallægeerklæring af 1. december 2017).

Han modtog blokadebehandlinger i 2017, som imidlertid ikke havde nogen effekt, jf. speciallæge af 1. december 2017, bilag 6, side 3.

På **By 3** Sygehus fandt man indikation for operation, hvilket blev gennemført den 30. maj 2018, bilag 27, side 3 (speciallægeerklæring af 5. marts 2019).

Af speciallægeerklæring af 5. marts 2019, bilag 27, angives de aktuelle hovedklager til:

"smerter og elendig funktion svarende til venstre skulder, herudover føleforstyrrelser/parastæsier i de tre ulnare fingre på venstre hånd".

Det konkluderes i speciallægeerklæringen, jf. bilag 27;

" De gener han fremfører fra venstre overekstremitet, er en følge af traumatet 8. november 2016. Der kan ikke forventes bedring, hverken af smerter eller bevægelighed eller intraartikuleer blokadebehandling, operativt indgreb eller yderligere fysioterapi (...). Han vil ikke kunne genoptage

arbejdet som maskinfører, og hans erhvervsevne er betydeligt forringet i et hvilket som helst erhverv. Han har dog en ikke ubetydelig rest erhvervsevne, omfanget heraf må bero på udfaldet af en arbejdsprøvnings."

Sagen har været forelagt Retslægerådet som fastslår, at der er en overensstemmelse mellem de objektive fund og de subjektive klager for så vidt angår sagsøgers venstre skulder i perioden 8. november 2016 til 23. november 2019, og at der *ikke* er dokumentation for andre udløsende årsager til sagsøgers skulderproblemer end ulykken den 8. november 2016, jf. spørgsmål 2 og 3. Der henvises ligeledes til Retslægerådet svar på spørgsmål H, hvor rådet anfører, at ulykken den 8. november 2016 helt eller delvist har medført de skuldersymptomer som A klager over i perioden 8. november 2016 til 22. marts 2020.

Retslægerådet finder også at ulykken, hvorved sagsøger faldt og slog venstre skulder mod en jernplade, er egnet til at give skaden, jf. bilag 4. Ligesom at rådet finder, at lidelserne i venstre skulder (smerter, nedsat bevægelighed og føleforstyrrelser) med overvejende sandsynlighed (mere end 50 procent) er varige.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring traf den 26. juni 2019 afgørelse i arbejdsskadesagen og anerkendte ulykken den 8. november 2016, som en arbejdsulykke. Arbejdsmarkedets Erhvervssikring fastsatte et varigt mén på 30 procent, jf. bilag 16.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring traf 5. december 2019 afgørelse om det midlertidige erhvervsevnetab og fastsatte det til 80 procent med virkning fra 5. marts 2019. Årslønnen blev ved samme afgørelse fastsat til kr. 444.000, jf. bilag 28.

Ankestyrelsen tiltrådte den 11. marts 2021 Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse, jf. bilag 54.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring traf den 4. november 2021 endelig afgørelse i sagen og fastsatte det varige erhvervsevnetab til 90 procent, jf. bilag 63, hvilket Ankestyrelsen stadfæstede den 9. juni 2023, bilag 64.

På baggrund af de lægelige bilag fremlagt i sagen sammenholdt med Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelser samt Ankestyrelsens afgørelser gøres det gældende, at der i tilstrækkeligt omfang er sandsynliggjort årsagssammenhæng mellem ulykken og skulderskaden og dens følger, herunder det økonomiske tab som opgjort i sagen.

Det gøres gældende, at A blev sygemeldt som følge af ulykken, og at de ulykkesrelaterede skuldergener er udløsende og medvirkende årsag til hans fulde sygefraværperiode, og dermed hans tab.

Det gøres gældende, at A var sygemeldt 8. november 2016 til 2. januar 2017, jf. funktionsattest af 17. februar 2017, bilag 15, side 4. Der vil under vidneforklaringer være yderligere bevisførelse herfor.

Han genoptog herefter arbejdet som rammemester den 2. januar 2017, dog med betydelig smerter og bevægeindskrænkning. Han blev imidlertid opsagt fra AG i juni 2017 og fratrådte sin stilling i juli 2017.

Han forsøgte sig herefter med ansættelse hos henholdsvis I og hos J men ophørte i begge ansættelser efter kort tid, jf. bilag 9 og 10.

A overgik herefter kortvarigt til dagpengeydelse i oktober og november 2017, hvorefter han blev sygemeldt og overgik til sygedagpengeydelse, jf. bilagene 11-12.

Der er på baggrund af de økonomiske og lægelige bilag i sagen sammenholdt med de vidneforklaringer der afgives i retten ved hovedforhandlingen i tilstrækkeligt omfang godtgjort årsagssammenhæng mellem ulykkens følger og det økonomiske tab som A

led som følge af ulykken, samt kravet på godtgørelse for svie og smerte.

..."

Sagsøgte, AG har til støtte for sine påstande i sit påstandsdokument gjort følgende gældende:

"...1. Overfor sagsøger.

Til støtte for den nedlagte påstand om frifindelse gør sagsøgte, AG følgende anbringender gældende:

1. Sagsøgers sagsfremstilling er ikke korrekt.

Det må komme sagsøger til skade i bevismæssig henseende, at sagsøger først den 20. december 2018, hvilket var mere end 2 år efter sagsøgers eventuelle tilskadekomst den 8. november 2016, fremsatte erstatningskrav over for AG og at sagsøger først den 19. juni 2019 anlagde retssag mod AG jfr. blandt andet U.1987.831.H og FED.2007.116.V.

2. Sagsøger har ikke bevist, at han har været udsat for den af ham hævdede tilskadekomst den 8. november 2016, eller at hans eventuelle tilskadekomst den pågældende dag har fundet sted under de af ham hævdede omstændigheder.

3. AG er ikke erstatningsansvarlig for følgerne af sagsøgers eventuelle tilskadekomst den 8. november 2016 i forbindelse med hans arbejde for selskabet.

I den forbindelse skal AG henvise til, at sagsøgers arbejde i enhver henseende var forsvarligt tilrettelagt fra selskabets side. Sagsøger var på tidspunktet for sin eventuelle tilskadekomst den 8. november 2016 beskæftiget på et arbejdssted, hvor AG udførte arbejde som underentreprenør for HE. De køreplader, som var blevet udlagt på arbejdsstedet, var blevet udlagt af HE. Det var således HE og ikke AG som var ansvarlig for eventuelle uforsvarlige forhold vedrørende de udlagte køreplader.

Den 8. november 2016 var de udlagte køreplader imidlertid ikke mere glatte end man kunne forvente på et arbejdssted som det, hvor sagsøger var beskæftiget den pågældende dag.

AG bestrider, at der var isslag på kørepladerne på tidspunktet for sagsøgers eventuelle tilskadekomst den 8. november 2016. Da sagsøger efter sin eventuelle tilskadekomst den 8. november 2016 meddelte entrepriseder D hvad der var sket i forbindelse med hans tilskadekomst, oplyste han da heller ikke, at der havde været isslag på kørepladerne.

Sagsøger havde den 3. november 2016 fået udleveret skridsikre gummistøvler, som AG havde betalt, jfr. faktura af 18. november 2016 (bilag A).

Også forud for den 3. november 2016 havde sagsøger fået udleveret fodtøj til brug for sit arbejde, hvilket fodtøj AG havde betalt. Eventuelle uforsvarlige forhold i forbindelse med AG tilrettelæggelse af sagsøgers arbejde har ikke været årsag til sagsøgers eventuelle tilskadekomst den 8. november 2016.

HE og dette selskabs øvrige underentreprenører udførte ligeledes arbejde på den byggeplads, hvor sagsøger var beskæftiget den 8. november 2016.

Såfremt der måtte have været uforsvarlige forhold i forbindelse med sagsøgers udførelse af sit arbejde på tidspunktet for hans eventuelle tilskadekomst den 8. november 2016, har disse uforsvarlige forhold ikke været en følge af ansvarspådragende adfærd udvist af AG.

4. Sagsøger har udvist egen skyld.

AG skal i den forbindelse henvises til, at sagsøgers eventuelle tilskadekomst den 8. november 2016 må tilskrives hans egen uagtsomme adfærd.

5. Sagsøgers eventuelle erstatnings- og godtgørelseskrav kan ikke opgøres til det beløb, som sagsøger har nedlagt påstand om betaling af.

I den forbindelse skal AG blandt andet henvises til følgende: Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste:

For så vidt angår det af sagsøger fremsatte krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for perioden 8. november 2016 – 31. august 2021, har AG følgende bemærkninger:

Sagsøgers eventuelle tilskadekomst den 8. november 2016 i forbindelse med hans arbejde for AG har ikke medført, at han har været uarbejdsdygtig i perioden 8. november 2016 – 31. august 2021.

AG skal i den forbindelse blandt andet henvises til, at sagsøger efter sin eventuelle tilskadekomst den 8. november 2016 var i arbejde indtil den 13. september 2017, hvor han var udsat for en tilskadekomst i forbindelse med sit arbejde for en anden arbejdsgiver, da han blev ramt af en jernstang på venstre fod.

Endvidere skal AG henvises til, at der ikke efter den 13. september 2017 er sket en forværring af de helbredsmæssige følger af sagsøgers eventuelle tilskadekomst den 8. november 2016 i forbindelse med hans arbejde for AG jfr. Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 8 og sagsøgers meddelelse af 13. april 2022 til retten. Sagsøgers opgørelse af sit eventuelle krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for perioden 8. november 2016 – 31. august 2021 er ikke korrekt.

I den forbindelse skal AG blandt andet henvises til følgende:

a. Sagsøger har ikke haft tabt arbejdsfortjeneste i perioden indtil den 14. juli 2017, hvor hans ansættelse hos AG ophørte.

b. Sagsøger kunne i perioden 8. november 2016 – 31. august 2021 ikke have forventet en gennemsnitlig ugentlig erhvervsindtægt, der androg så meget som 8.115,47 kr. med tillæg af 24,4 % i SH-betaling og feriepenge og 8 % arbejdsmarkedspension.

Således har sagsøger ikke bevist, at han kunne have forventet lønnet beskæftigelse i hele perioden, eller at han i de perioder, hvor han kunne have forventet lønnet beskæftigelse, kunne have forventet en gennemsnitlig ugentlig erhvervsindtægt, der androg så

meget som 8.115,47 kr. med tillæg af 24,4 % i SH-betaling og feriepenge og 8 % arbejdsmarkedspension.

c. Sagsøgers opgørelse af de beløb, der i henhold til erstatningsansvarslovens § 2 skal fradrages ved opgørelsen af hans eventuelle krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, er ikke korrekt.

I den forbindelse skal sagsøger AG henvises til, at sagsøgers opgørelse af de indkomstarter, som han har fradraget ved opgørelsen af det fremsatte krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, ikke er korrekt.

AG skal endvidere henvises til, at der ved opgørelsen af sagsøgers eventuelle krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste skal foretages fradrag for de beløb, som han er blevet tilkendt i erstatning for erhvervsevnetab efter erstatningsansvarsloven, uanset om han har modtaget den tilkendte erstatning for erhvervsevnetab eller ej.

Godtgørelse for svie og smerte:

Sagsøger har ikke krav på godtgørelse for svie og smerte for perioden 8. november 2016 – 26. august 2018.

I den forbindelse skal AG henvises til, at sagsøgers eventuelle tilskadekomst den 8. november 2016 i forbindelse med hans arbejde for AG ikke har medført, at han har været "syg" i erstatningsansvarslovens § 3's forstand i den pågældende periode.

AG skal i den forbindelse blandt andet henvises til, at sagsøger efter sin eventuelle tilskadekomst den 8. november 2016 var i arbejde indtil den 13. september 2017, hvor han var udsat for en tilskadekomst i forbindelse med sit arbejde for en anden arbejdsgiver, da han blev ramt af en jernstang på venstre fod.

Endvidere skal AG henvises til, at der ikke efter den 13. september 2017 er sket en forværring af de helbredsmæssige følger af sagsøgers eventuelle tilskadekomst den 8. november 2016 i forbindelse med hans arbejde for AG jfr. Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 8 og sagsøgers meddelelse af 13. april 2022 til retten.

Sagsøgers eventuelle krav på godtgørelse for svie og smerte for perioden 8. november 2016 – 26. august 2018 kan ikke opgøres til det beløb, som han har fremsat krav om betaling af.

AG gør i øvrigt de samme anbringender gældende over for sagsøger, som de øvrige sagsøgte har gjort gældende over for sagsøger.

2. Over for HE

Til støtte for den nedlagte friholdelsespåstand gør AG gældende, at HE i forhold til såvel AG som sagsøger havde ansvaret for, at færdselsvejene på byggepladsen var forsvarlige.

Såfremt AG måtte blive pålagt at betale erstatning og godtgørelse til sagsøger som følge af, at færdselsvejene ikke måtte have været forsvarlige, vil HE derfor være forpligtet til at friholde AG for et hvert beløb, inklusive renter og sagsomkostninger, som AG måtte blive pålagt at betale til sagsøger.

Endvidere vil HE være forpligtet til at friholde AG for et hvert beløb, inklusive renter og sagsomkostninger, som AG af andre grunde måtte blive pålagt at betale til sagsøger, såfremt dette er som følge af omstændigheder, som HE i det indbyrdes forhold mellem HE og AG bærer ansvaret for.

Endelig vil HE være forpligtet til at friholde AG for et hvert beløb, inklusive renter og sagsomkostninger, som AG måtte blive pålagt at betale til sagsøger, såfremt HE og AG er solidarisk erstatningsenhed og omstændighederne i øvrigt må bære den fulde erstatningsbyrde i det indbyrdes forhold mellem AG og HE

Da sagsøger gav AG besked om den hævdede tilskadekomst, underrettede AG telefonisk HE om tilskadekomsten.
..."

HE har til støtte for sine påstande i sit påstandsdokument gjort følgende gældende:

"Det bestrides, at adcitanten har løftet bevisbyrden for, hvad der var årsagen til uheldet den 8. november 2016, ligesom det bestrides, at eventuelle årsager tilskrives adciterede 1's forhold.
Glatførebekæmpelse skulle i det primære udføres på adgangsvejene på byggepladsen, da det i praksis ikke er muligt løbende at "vinterbekæmpe" i alle områder af en byggeplads som den

konkrete. Adciterede 1 afviser at have haft forpligtelser i relation til glatførebekæmpelse på AG køreplader; der kontinuerligt blev flyttet i takt med opgaven (af AG selv). Disse udgjorde ikke en "adgangsvej" til byggepladsen.

Det bestrides overordnet, at adcitanten har ført bevis for, at pladerne var glatte som følge af manglende glatførebekæmpelse.

HE var ikke ansvarlig for og havde ingen indflydelse på mudder på kørepladerne, og generelt må lægges til grund, at kørepladerne var som det kan forventes på en byggeplads i november måned, jfr. herunder de via HE under sagen fremlagte fotos. Samme fotos viser, at området bestod af en bestemt sort ler type (silt ler), som må betragtes som særlig glat.

Der er dog ingen dokumentation for, at der har været klaget over, at kørepladerne var glatte og uforsvarlige forud for skadens indtræden, endside at sådanne oplysninger har været viderebragt til HE

I det omfang skadesårsagen — hvilket HE bestrider — måtte kunne henføres til (manglende) vinterbekæmpelse eller andet, der efter dokumenterne hører under HE formelle ansvarsområde, bestrides, at HE hæfter for underentreprenørens eventuelle fejl eller mangler.

Adcitantens arbejdsgiver, AG havde det overordnede ansvar for sikkerheden og sundheden for sine ansatte på byggepladsen, jf. normerne i Arbejds miljøloven om bla. arbejdets udførelse og forholdene under arbejdet, herunder indretningen af arbejdsstedet og de tekniske hjælpemidlers fuldt forsvarlige sikkerheds- og sundhedsmæssige tilstand.

Adcitanten havde som ansat sideløbende en pligt til at gøre sin arbejdsgiver opmærksom derpå, hvis arbejdsforholdene ikke var sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige inden for hans arbejdsområde og orientere arbejdsgiveren, hvis der var fejl og mangler på byggepladsen.

HE tilslutter sig i den sammenhæng arbejdsgiveren, AG bemærkninger i forhold til f.eks. sikkerhedssko/skridsikkert fodtøj. Såfremt skadeårsagen kunne være forkert udlægning af eller uhensigtsmæssigheder på pladerne (mulig oplysning om bukkede plader), er dette tilsvarende udenfor HE ansvarsområde.

HE mener ikke, at det af adcitanten på (foto-) bilag 49 anførte mulige uheldssted udgør en adgangsvej eller egentlig færdselsvej på byggepladsen.

I forhold til de egentlige adgangsveje gøres dog samtidig og overordnet gældende, at ansvaret for adgangsvejene og det daglige tilsyn med adgangsveje på uheldstidspunktet ikke blev udført

af hovedentreprenøren HE men var overdraget til jordentrepriseentreprenøren.

Færdsel på en byggeplads som den konkrete er samtidig en simpel rutinemæssig arbejdsopgave, der ikke kræver særskilt instruktion men krævede, at adcitanten udviste den fornødne agtpågivenhed, og at adcitanten herunder iførte sig de af arbejdsgiveren udleverede sikkerhedssko for at minimere risikoen for falduheld på byggepladsen.

Det gøres i forhold til HE gældende, at uheldet var upåregneligt og dermed et hændeligt uheld, der er sket under ikke via tidsnær bevisførelse belyste forhold, der samtidig på ingen vis kan anses som tilstrækkelige til ved dom at pålægge HE et ansvar eller et medansvar.

Det gøres gældende, at HE ikke hæfter for adcitantens arbejdsgivers eller andre aktørers eventuelle culpøse handlinger, ligesom man ikke har nogen bygherrerisiko.

Det gøres gældende, at HE ikke har tilsidesat normerne i Arbejds miljøloven under henvisning til, at arbejdspladsen – i forhold til HE ansvarsområder – var indrettet sikkerhedsmæssigt forsvarligt, jfr. bla. tilstedeværelsen af en byggepladsplan og fornøden skiltning.

Det må komme adcitanten til bevismæssigt til skade, at adcitanten først 3 år efter skadens indtræden rettede henvendelse til/inddrager adciterede 1 i sagen.

Adciterede 1 har således været afskåret fra at sikre sig bevis for de faktiske forhold på byggepladsen på uheldsdagen og været afskåret fra at drøfte uheldet i sikkerhedsgruppen umiddelbart efter skadens indtræden.

For så vidt angår adcitantens erstatningsopgørelse og forhold relateret til årsagssammenhæng henvises til de bemærkninger og anbringender, fremsat af sagsøgte i hovedsagen og af de øvrige adciterede parter.

Friholdelsespåstande er nedlagt som følge af, at sagsøger/adcitant har valgt at inddrage mange parter i sagskomplekset og for det tilfælde, at konkret bevisførelse under hovedforhandling måtte vise elementer, der kunne føre til ansvarspådragende handlinger eller undladelser fra de samme medsagsøgte parter.

I relation til sagsomkostningsfastsættelse i sagen, har det alene været sagsøgers/adcitantens valg at inddrage 4 sagsøgte parter i sagsforløbet, hvorfor alene sagsøger må bære omkostningsrisikoen herved i forhold til den eller de parter, der ikke måtte blive anset som ansvarlige eller medansvarlige for faldulykken.

...”

Arkitekt har til støtte for sine påstande i sit påstandsdokument gjort følgende gældende:

"Anbringender og indsigelser

Ansvar

Det gøres overordnet gældende, at der ikke er noget at bebrejde Arkitekt i erstatningsretlige henseende, og som kravstiller er det A der skal løfte bevisbyrden for det modsatte.

Til støtte herfor bemærkes det, at Arkitekt var bygherres totalrådgiver og byggeleder på byggeprojektet. Som byggeleder var det Arkitekt opgave at sikre de overordnede rammer for byggeprocessen i forhold til planlægning og fremdrift af byggeriet. Arkitekt udarbejdede som led i sin rolle som totalrådgiver en sikkerhedsplan, jf. bilag 44, der var gældende for entreprisen, og hvori det tydeligt fremgår, at alt ansvar vedrørende tilrettelæggelse af/eller tilsyn med sikkerhed og sundhed på byggepladsen, herunder at byggepladsen og dens faciliteter var indrettet sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, blev overdraget til hovedentreprenøren, bilag 44, side 4, punkt 4.03.02.

I tilknytning hertil skal det fremhæves, at det af sikkerhedsplanen ligeledes følger, at planen ikke ændrede på den enkelte arbejdsgivers ansvar i forhold til dennes ansatte, jf. bilag 44, side 2, punkt 4.01.00, samt at der alene var og er krav om en sikkerhedskoordination, hvis der er mere end ti mand beskæftiget samtidig på pladsen og mere end en entreprenør på pladsen.

Arkitekt varetog således utvivlsomt ikke opgaven som sikkerhedskoordinator den 8. november 2016, hvor A angiver at være kommet til skade. Arkitekt

rolle og ansvar var af overordnet karakter og vedrørte rådgivning af bygherre og ledelse af projektet i relation til fremdrift. Disse opgaver blev varetaget på behørig vis. Det er desuden ikke fra A side nærmere præciseret, hvori der skulle være sket et svigt af en opgave, der var Arkitekt ansvar og ej heller hvorledes det ansvarspådragende forhold i givet fald skulle have forårsaget skadens indtræden.

De synspunkter, som A har fremført til støtte for påstanden om, at der er handlet ansvarspådragende, er i det hele relateret til sikkerhedskoordineringen og spørgsmålet om glatførebe-kæmpelse af de jernkøreplader, der var udlagt til kørsel på byggepladsen. Arkitekt havde ikke til opgave at stå for sikkerhedskoordineringen eller i øvrigt været involveret i udlægningen af de køreplader, der var nødvendige for udførelse af fun-deringsarbejderne.

Idet Arkitekt ikke var ansvarlig for sikkerhedskoordineringen, såfremt der var en forpligtelse til koordinering på tidspunktet for hændelsen, eller for de udlagte kørepladers beskaffenhed/eventuelt krav om glatførebekæmpelse, da kan der ikke placeres et ansvar for eventuelle afsavn i den forbindelse hos Arkitekt

Det gøres endvidere gældende, at en eventuel tvivl omkring de faktiske omstændigheder skal komme A bevismæssig til skade, idet han først gjorde Arkitekt bekendt med kravet knap 3 år efter hændelsen. Arkitekt har således ikke haft mulighed for nødvendig bevissikring.

Endelig kan Arkitekt tilslutte sig de medsagsøgtes bemærkninger i forhold til spørgsmålet glatførebekæmpelse/vejr-ligsforanstaltninger.

På denne baggrund gøres det gældende, at Arkitekt ikke har handlet ansvarspådragende, og at A derfor allerede af denne grund ikke kan gøre et erstatningskrav gældende mod Arkitekt. Det gøres endvidere gældende, at der ikke er årsagssammenhæng mellem et eventuelt ansvarspådragende forhold, og A tilskadekomst. Årsagssammenhæng og egen skyld For så vidt angår spørgsmålet om medicinsk årsagssammenhæng mellem den angivne hændelse og A genebillede samt egen skyld henvises til de bemærkninger og anbringender, som er fremført af de medsagsøgte, der i det hele kan tiltrædes.

Kravet

A har fremsat krav på svie- og smertegodtgørelse på 78.500 kr. samt tabt arbejdsfortjeneste på 1.445.300,59 kr. Kravet bestrides i sin helhed. Der henvises til HE BH og AG bemærkninger, der i det hele kan tiltrædes. Derudover skal følgende fremhæves.

A har opgjort en forventet indkomst til en ugeløn på 8.115,47 kr. med tillæg af feriepenge på samlet 12,5 pct. og arbejdsmarkedsbidrag på 8 pct. samt SH-penge med 7,6 pct. fra 2016, og overenskomstmæssig regulering efter Bygge- og anlægsoverenskomsten § 68.

Ved beregningen af den forventede indkomst er der taget udgangspunkt i en forudgående lønperiode på 3 ½ måneder (11. juli 2016 til 30. oktober 2016), jf. bilag 2. I Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse af 5. december 2019 i A offentlige arbejdsskadesag fremgår imidlertid, at årslønnen er fastsat skønsmæssigt ud fra beregninger fra eIndkomst for perioden 7. marts 2016 til 30.

oktober 2016, hvilket har givet en årsløn på 444.000 kr. Dette er væsentlig under en forventet beregnet indkomst for et år med udgangspunkt i en ugeløn på samlet 10.395,95 kr. (8.115,47 med tillæg af SH-penge, feriepenge og 8 pct. i arbejdsmarkedsbidrag), svarende til 540.589,40 kr. for 52 uger. Dertil kommer, at der ved beregning af årsløn efter arbejdsskadesikringslovens indregnes arbejdsgiversbetalt ATP-bidrag, og også af denne grund forekommer den fastsatte ugeløn for høj. Det gøres endvidere gældende, at der ved opgørelsen skal fratrækkes 6 ugers ferie, idet A kompenseres herfor ved indregning af feriepenge.

For så vidt angår den faktiske indkomst gøres det gældende, at der ved beregning skal indregnes posten "kapitalisering af overtid", svarende til 16.534,63 kr. for perioden 8. november 2016 til 31. juli 2017. I det fremlagte bilag 3 mangler endvidere dokumentation for den faktiske indkomst for perioden uge 10-11 i 2017.

Det bestrides endvidere, at den eventuel pådragne skade og et dertil knyttet genebillede har været årsag til A nedgang i indtægt.

På denne baggrund, og idet A ikke har fremlagt dokumentation for den overenskomstmæssige regulering af SH-penge, bestrides det opgjorte krav på godtgørelse og erstatning. Særskilte bemærkninger i forhold til friholdelsespåstanden Måtte Arkitekt helt eller delvist blive dømt til at betale godtgørelse og erstatning til A da gøres det gældende, at AG og/eller HE og/eller BH skal friholde Arkitekt

Til støtte herfor henvises til, at A på tidspunktet for hændelsen var ansat hos AG og at det var HE der havde påtaget sig opgaven og dermed ansvaret for sikkerhedskoordineringen på byggepladsen, såfremt der bestod en sådan forpligtelse på tidspunktet for hændelsen.

Som sikkerhedskoordinator var HE ansvarlig for de overordnede sikkerhedsmæssige rammer på byggepladsen, og som arbejdsgiver var AG ansvarlig for, at arbejderne rent faktisk blev udført sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Endvidere skal det fremhæves, at det netop fulgte af sikkerhedsplanen, jf. bilag 44, at planen ikke ændrede på enkelte arbejdsgivers ansvar i forhold til dennes ansatte, samt at det tydeligt fremgår, at det var HE der havde fået overdraget alle forpligtelser vedrørende sikkerhed og sundhed på byggepladsen, herunder ansvaret for fællesarealer.

Endelig skal det bemærkes, at friholdelsespåstandene er nedlagt som konsekvens af, at A har valgt at inddrag fire

sagsøgte i sagen og for det tilfælde, at bevisførelsen i retten måtte vise elementer, der vil kunne føre til placering af et ansvar i forhold til handlinger eller undladelser fra de medsagsøgte.

..."

BH har til støtte for sine påstande i sit påstandsdokument gjort følgende gældende:

"Ansvarsgrundlaget

Til støtte for den nedlagte påstand (påstand 1) gøres det af **BH** (Skolen) gældende, at Skolen havde overdraget sine bygherreforpligtelser for opførelsen af den nye fagfløj til hovedentreprenøren **HE** jf. bilag 43 og 44, og at hovedentreprenøren herefter var ansvarlig for, at sikkerheden på byggepladsen var i overensstemmelse med arbejdsmiljølovens regler, jf. § 37.

Der er under sagen ikke fremkommet beviser eller anbringender, der kan føre til, at Skolen pålægges erstatningsansvar. Det bemærkes i den forbindelse, at et eventuelt ansvar er et almindeligt culpaansvar, og at alle sædvanlige erstatningsbetingelser skal være opfyldt.

For det tilfældes skyld, at Retten i måtte finde, at Skolen enten solidarisk eller alternativt måtte være ansvarlig for den af adcitanten oplyste skade, gøres det, til støtte for Skolens friholdespåstand (påstand 2), gældende, at hovedentreprenøren **HE** skal friholde Skolen for ethvert beløb inklusiv renter og sagsomkostninger, som Skolen måtte blive tilpligtet at betale til adcitanten, som følge af parternes indbyrdes aftale om, at **HE** overtog alle bygherreforpligtelserne for så vidt angår sikkerhed og sundhed på byggepladsen i forbindelse med opførelsen af den nye fagfløj, jf. hertil bilag 43 og 44. Herudover gøres det gældende, at **HE** i ethvert forhold er nærmere til at bære et eventuelt erstatningsansvar end Skolen.

Til støtte for den supplerende frifindespåstand (påstand 3) gøres det gældende, at sagens øvrige parter er nærmere til at bære et eventuelt erstatningsansvar end Skolen.

Beviset for omstændighederne omkring ulykken

For så vidt angår spørgsmålet om bevissikring i relation til omstændighederne omkring den konkrete ulykke, og i relation til behovet for vejrligsforanstaltninger/glatførebekæmpelse, kan Skolen

tilslutte sig anbringenderne fra sagsøgte i hovedsagen og de øvrige adciterede parter.

Årsagssammenhæng

For så vidt angår spørgsmålet om årsagssammenhæng kan Skole tilslutte sig anbringenderne fra sagsøgte i hovedsagen og de øvrige adciterede parter.

Erstatningskravets opgørelse

For så vidt angår spørgsmålet om erstatningskravets opgørelse, kan Skolen tilslutte sig anbringenderne fra sagsøgte i hovedsagen og de øvrige adciterede parter.

Sagsomkostninger

For så vidt angår sagsomkostninger gøres det gældende, at det må få omkostningsmæssige konsekvenser for adcitanten, at man ikke, forud for udtagelse af stævning mod Skolen, har søgt at få afklaret, hvem der var ansvarlig for sikkerhedsarbejdet på byggepladsen på skadestids-punktet. Herved kunne nærværende sagsanlæg mod Skolen have været undgået. Det er i den forbindelse en skærpende omstændighed, at hverken adcitanten, sagsøgte i hovedsagen eller de øvrige adciterede er kommet med konkrete anbringender, der støtter et synspunkt om ansvar for Skolen. Et omkostningsbeløb bør derfor lægges i toppen af intervallet svarende til den af adcitanten nedlagte påstand, og det skal i den forbindelse tillægges vægt, at sagen har været forelagt Retslægerådet, har omfattet 5 parter og er hovedforhandlet over 3 dage.

...”

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

A har forklaret, at han tirsdag den 8. november 2016 gled og faldt på en metalkøreplade på sin arbejdsplads, hvilket støttes af B forklaring om, at han så ham ligge ned, indholdet af notatet fra skadestuen samme dag kl. 9.13 og skadesanmeldelsen. Det må derfor anses for godtgjort, at han den 8. november 2016 var udsat for en arbejdsulykke som også fastslået af Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Ankestyrelsen.

Det kan efter Retslægerådets besvarelse lægges til grund, at der er den fornødne årsagssammenhæng imellem ulykken og hans gener samt tab.

Bedømt ud fra oplysningerne fra DMI om den begrænsede mængde nedbør dagen før, idet der på ulykkesdagen først faldt nedbør efter besøget på skadestuen, **B** har ikke forklaret om forekomst af is, **G** har forklaret, at skolens vicevært ikke har meldt om tidligt fremmøde til glatførebe-kæmpelse, og da retten ikke er bekendt med mudret vands frysepunkt, er det ikke godtgjort, at der ligefrem har været is på byggepladsen. **A** har efter egen forklaring arbejdet på mange forskellige byggepladser, forekomsten af jord, vand og mudder på køreplader er uundgåelig, når maskiner kører på køreplader, og han var vant til at hamre pæle ned, hvorfor han selvsagt var klar over, at der nødvendigvis var mellemrum mellem nogle af kørepladerne, og han har selv afkrydset, at uheldsstedet lå meget tæt på det sted, hvor der skulle piloteres. Han var derfor bekendt med forekomsten af kanter på kørepladerne. Han står alene med forklaringen om, at kørepladen skulle have haft en opbøjet kant, og det var ikke noget, han havde bragt op overfor hverken kollegaen **B** eller sin arbejdsgiver, og det er heller ikke nævnt i skadesanmeldelsen. Han var efter sin forklaring og **B** forklaring gledet én gang allerede dagen før, men det var heller ikke noget, han havde informeret sin arbejdsgiver eller andre om, heller ikke i forbindelse med overgravningen af elkablet, i hvilken forbindelse hovedentreprenøren havde folk ude på pladsen. Han har endvidere forklaret, at sagsøgte havde udstyret ham med de bedste sikkerhedsgummistøvler, umiddelbart inden han begyndte på byggepladsen. Han har endelig forklaret, at fodtøj med pigge ville være det bedste, men metal mod metal ville svare til at have skøjter på. Sagsøgte havde udlagt kørepladerne for hovedentreprenørens regning, jf. pkt. 3 i tilbuddet og aftalesedlen, hvorfor sagsøgte ikke havde rengøringspligten, jf. pkt. 3.02.01 indledningsvist i byggepladsbestemmelserne. Ud fra en samlet vurdering har sagsøgeren herefter ikke godtgjort, at sagsøgte på ansvarspådragende vis har tilsidesat sin pligt til at indrette arbejdspladsen forsvarligt, hvorfor sagsøgte frifindes.

Det fremgår af forklaringerne, at på uheldstidspunktet arbejdede der alene folk fra sagsøgte, **A** og **B** på byggepladsen, og derfor var der ingen sikkerhed at koordinere, jf. sikkerhedsplanens pkt. 4.03.01, og sagsøgeren har ikke godtgjort, at **HE** og **Arkitekt** skulle være erstatningsansvarlige på et andet grundlag, hvorfor de begge frifindes.

Det er ubestridt, at der var udpeget en sikkerhedskoordinator, og sagsøgeren har ikke gjort gældende, at denne ikke skulle besidde de i § 4, jf. § 5 i bekendtgørelse nr. 117 fra 2013, krævede kompetencer. **BH** havde som bygherre intet at gøre indenfor byggehegnet, hvor uheldet indtraf, og **Arkitekt** havde fastlagt en sikkerhedsplan, som indgik i udbudsmaterialet, og derfor frifindes skolen.

Efter sagens udfald skal statskassen som følge af fri proces betale sagsomkostninger til de sagsøgte, der alle er momsregistrerede. Uanset at nogle af de sag-

søgte måtte være mere oplagte som potentielle erstatningsansvarlige end andre, har sagens omfang, herunder en ekstrakt på 678 sider og hovedforhandlingen, der fordelt over 2 ½ retsdage netto varede omkring 9 ½ time, været ens for alle. Derfor og under hensyn til sagens værdi samt forelæggelsen for Retslægerådet, fastsættes godtgørelsen for udgiften til advokat til hver af de sagsøgte til 120.000 kr. Hertil kommer **HE** udlæg til **O** tabte arbejdsfortjeneste og befordringsgodtgørelse på 2.625,06 kr., og skolens udlæg til tolkebistand, 6.290 kr., og vidne- og kørselsgodtgørelse til **F** på 803,28 kr.

De sagsøgtes indbyrdes friholdelsespåstande har fyldt så lidt i sagen, at sagens omkostninger dem indbyrdes ophæves.

THI KENDES FOR RET:

AG	HE	Arkitekt	og BH
for A	frifindes for de af Fagforening		som mandatar
	nedlagte påstande.		

Inden 14 dage skal statskassen i betale 120.000 kr. i sagsomkostninger til **AG**
, 122.625,06 kr. til **HE** 120.000 til **Arkitekt**
og 127.093,28 kr. til **BH**

Sagsomkostningerne indbyrdes imellem de sagsøgte ophæves.